

L'aixado

Fundació Prevenció i Tractament d'Autisme Mas Casadevall, F.P.
Número 33 - Tardor - Hivern 2015

El Consell Assessor ret homenatge a Manel Ventura,
un dels fundadors de Mas Casadevall

El diagnòstic precoç, assignatura pendent de l'autisme
Resum de la jornada científica organitzada a Cosmo Caixa

Els Reptes Pla de l'Estany omplen Banyoles d'esport i solidaritat

Entrevista: Manel Ventura

Para cada uno, su solución LED adecuada

CITIZEN ELECTRONICS CO., LTD.

OSRAM

PHILIPS
sense and simplicity

SEOUL SEMICONDUCTOR

SHARP

TOSHIBA

LED-Bridging

Tecnología innovadora para la conexión de sistemas LED reemplazables

BJB Procesa S.A.
C-155 De Sabadell a Granollers, km 14,2 · Apartado de Correos, 8
E-08185 Lliça de Vall (Barcelona) · Tel.: +34 93/8445170 · Fax: +34 93/8445184
procesasa@bjb.com · www.bjb.com

Your Connection to Light

Contingut

Núm 33- Novembre 2015

Editorial

Seguim avançant

Mas Casadevall

El Consell Assessor ret homenatge a Manel Ventura, un dels fundadors de Mas Casadevall / El diagnòstic precoç, assignatura pendent de l'autisme / Caixa Fòrum acull un taller introductor al Model Denver, dissenyat per Sally Rogers / El IX Festival d'Art i Altruisme, per a Mas Casadevall / Segon concert de gospel solidari amb Mas Casadevall / L'agenda de fires i mercats, plena / La fundació La Tutela fa 30 anys / Més de 69.000 persones visiten a Barcelona i Madrid 'Jo veig el que tu no veus' // Buscant una altra perspectiva / Els actors de Mas Casadevall tornen a demostrar les seves dots en un espectacle sobre la història del Titànic / Al juny, torneig de futbol / Les trobades de pares, una ocasió per estrènyer vincles amb la fundació / Mas Casadevall no s'atura a l'estiu / Sopar "de propina" / Fem hipoteràpia a Palol de Revardit / Els nois de Banyoles, de mudances. Estrenem llar / Sessió de relaxació a Mas Casadevall / Gaudim del teatre amb Apropa Cultura / La formació, un puntal en l'aposta per la qualitat

Reportatge

Els Reptes Pla de l'Estany omplen Banyoles d'esport i solidaritat

Entrevista

Manel Ventura, fundador de Mas Casadevall

Cuaderno Científico

Un equipo del Idibell descubre una causa de discapacidad intelectual y autismo / Diagnóstico a través del olfato / La edad de los padres, factor de riesgo / Estudio del Gregorio Marañón sobre los beneficios del omega 3 en la membrana celular / Detectan un gen asociado con el autismo grave en las chicas

Miscel·lània

Arrenca l'Estratègia Espanyola d'Autisme / Bellaire estrena instal·lacions / El sueño, una app per potenciar la creativitat a través de l'art

Llibres

El capítol del Julian / Efecto matrimonio / La vida loca / Modelo Denver de atención temprana para niños pequeños con autismo.

L'aixada

Editor

Fundació Prevenció i Tractament d'Autisme Mas Casadevall, F.P. (2365)

Veinat de Casals, 13 17852-SERINYÀ (Gi)

Correspondència: Apartat 172

17820-BANYOLES (Girona)

T. 972 573313 F. 972 581712

NIF G17902693

info@mascasadevall.net

www.mascasadevall.net

Comitè Científic

Dr. José-Ramón Valdizán (Pres.)

Dr. José Mª Delgado García

Dra. Mª Ángeles Idiazábal Alecha

Dr. Gustavo Lorenzo Sanz

Dr. Fernando Mulas Delgado

Dr. Óscar Sans Capdevila

Comitè Executiu

Lluís Desoi i Guitart (Pres.)

Joaquín Bruned Adra

Fina Burset

Irene Calvís i Rovira

Josep Ventura i Oller

Col·laboracions

Apropa Cultura

Associació Junts i Endavant

Maite Baratech, periodista

Fina Burset

Mònica Colomé

Yago Delàs

Lluís Desoi

Escenaris Especials

Fermí Manchado

Pep Mendoza

Maria Moro

Manel Rodríguez

Manel Torres

Distribució

Mònica Colomé

Impressió

Gràfiques Alzamora

El material publicat a "L'aixada" és copyright i no pot ser reproduït sense permís de la Fundació o altre tenidor de copyright.

Les opinions expressades en les col·laboracions no es corresponen necessàriament amb les de la Fundació. Ni la Fundació ni els autors dels treballs no es fan responsables del resultat de l'ús de les informacions i opinions emeses.

Portada

Llar de Banyoles

Novembre 2015

Dipòsit legal: B-4599-2010

Tiratge: 1.700

Editorial

SEGUIM AVANÇANT

Benvolguts,
Vaig escriure l'anterior editorial en un to reivindicatiu, cosa que s'ha de fer de tant en tant, però avui vull fer-lo en clau d'agraïment i per destacar els canvis més rellevants que ha tingut la nostra institució en els últims temps, de tal manera que us pugueu fer una idea de cap a on anem.

El més rellevant ha estat la renovació del patronat amb la sortida del nostre fins ara President, Josep Mª Cullell. Vull des d'aquí donar-li les gràcies per la seva abnegada i desinteressada col·laboració al llarg de tots aquests anys.

Tot i això en Josep Maria no ens deixa, ja que continua com a membre del Consell Assessor, així que podem seguir comptant amb la seva inestimable col·laboració des d'aquesta nova posició.

El relleu de la presidència ha recaigut en el nostre segon vicepresident el nostre company Jose Luis Bruned

Des de el comitè Executiu hem cregut que havíem de retre homenatge a un dels principals valedors i fundadors del Mas, per l'esforç i il·lusió que en Manel Ventura ha dedicat al Mas Casadevall, es per això que vàrem acordar des de el Comitè Executiu batejar la sala de reunions de l'edifici principal com a Sala Manel Ventura.

També ha estat rellevant i ens han donat gran projecció cap a l'exterior els cursos i les xerrades sobre el mètode DENVER que vàrem organitzar la primavera amb la inestimable col·laboració de la Obra Social "la Caixa". Aquestes jornades van permetre que destacats investigadors del MIND Institute contactessin novament amb els professionals de les nostres contrades.

Aquestes jornades també ens van permetre donar un nou impuls al projecte del centre de detecció i de tractament precoc, iniciant la coordinació entre les diferents institucions intervinents i involucrant en el projecte el MIND Institute. En trobem actualment en aquesta fase i vull agrair públicament des d'aquí la gran tasca que fa impulsant aquest projecte el nostre vicepresident primer, Jose Luis Bruned.

Un altre canvi que es va materialitzar aquest passat agost ha estat la posada en servei de

la nova llar de Banyoles, un cop obtinguts tots els permisos i acreditacions necessàries. Aquest fet ha permès que els usuaris d'aquesta llar hagin millorat moltíssim en qualitat de vida; més endavant trobareu detalls i fotos.

També hem consolidat la nova estructura de direcció del Mas amb una direcció única que permet resoldre disfuncions i solapaments que l'anterior sistema de direcció bicéfala ens produïen.

El nostre director Pep Mendoza està promovent i consolidant canvis en les coordinacions dels serveis amb l'objectiu de guanyar, per un costat, eficàcia i, per un altre, hores de atenció als usuaris.

Finalment us comuniquen que un dels usuaris que residia al Mas des del seus inicis ha deixat d'assistir-hi, ja que per la seva evolució la família l'ha traslladat a un altre centre que pot donar millor resposta a les seves característiques actuals. Es tracta d'una altra de les famílies fundadores, amb la Mª Antonia Serra, que va presidir el patronat en temps molt difícils. Per això, permeteu-me des d'aquestes línies agrair-los tot el que han aportat a la creació i desenvolupament del Mas Casadevall i desitjar-los molta sort en aquesta nova etapa d'en Lluís.

Com veieu Mas Casadevall segueix sent una entitat dinàmica que s'involucra i que s'adapta als nous temps, necessitats i circumstàncies, crec que aquest és el camí adequat per projectar la nostra institució cap al futur.

Els detalls d'aquests canvis i d'altres notícies dels darrers mesos els trobareu a l'interior d'aquest nou número de la nostra revista L'AIXADA. ■

*Lluís Desoi Guitart
President del Comitè Executiu
del Mas Casadevall*

Mas Casadevall

Homenatge a Manel Ventura, un dels fundadors de Mas Casadevall, en el Consell Assessor

David Amaral i Sally Rogers, investigadors del MIND Institute de Califòrnia, van assistir a la reunió

El Consell Assessor corresponent a l'exercici 2014, celebrat el 21 d'abril a Serinyà, va tenir com a punt central l'homenatge a un dels impulsors de la fundació i personatge fonamental en la lluita per oferir una vida digna a les persones amb autisme més enllà de la seva etapa escolar. Estem parlant de Manel Ventura i Astals, el qual va descobrir una placa de ceràmica, òbviament feta als tallers, que convertia la sala de reunions en la sala Manel Ventura. Amb la seva modèstia habitual, Ventura expressà la seva emoció davant un acte del qual, al seu parer, no era mereixedor perquè és un projecte de llarg recorregut "en el qual ha participat tothom", amb les famílies al capdavant i especialment els nois i noies que hi viuen i treballen. Confessà que en començar mai va imaginar que s'arribaria on s'és ara.

José Luis Bruned, una altra de les ànimes de la fundació, destacà de Ventura, a banda de la seva implicació, la humilitat i la seva vitalitat quan van obrir camí, 40 anys enrere, amb les primeres associacions de pares de persones amb autisme. Afegí que Ventura sempre ha sabut donar consells molt assenyats i va fer de pont amb "La Caixa" quan era fonamental el suport econòmic. I ha estat ell qui s'ha interessat pels avenços científics, qui ha impulsat el comitè científic i fou en el seu moment descobridor de la figura de David Amaral.

A partir d'ara, la sala de reunions serà la sala Manel Ventura

PROJECTE CONSOLIDAT

El consell assessor, encapçalat pel president del Consell Assessor, l'abat emèrit de Montserrat Sebastià Bardolet, començà amb unes paraules del president del comitè executiu, Lluís Desoi, el qual afirmà que ens trobem davant un "projecte consolidat". Agraï la col·laboració de finançadors com l'Obra Social "La Caixa" o el

Moment de la intervenció de Lluís Desoi

Rotary Club Banyoles, o de particulars com Lluís Corominas o Josep Capdeferro. De les darreres novetats del centre esmentà, d'una banda, el canvi en l'organigrama del centre, que fa que Pep Mendoza sigui el director i en Fermí Manchado el responsable tècnic. D'altra banda, el reconeixement que ha fet la revista cultural Bonart de l'ús que fa Mas Casadevall de l'art com a teràpia en el camp de la discapacitat. En tercer lloc, esmentà l'encàrrec que ha fet l'Obra Social "La Caixa", per segon any consecutiu, dels trofeus Incorpora per a la convocatòria d'enguany, una edició que, com a novetat, arribarà també al Marroc, tal com confirmà el membre del consell i Director de l'Àrea d'Integració Social de la Fundació "la Caixa", Marc Simón.

Pep Mendoza i Fermí Manchado

Sigui com sigui, va recordar que per sobre de tot la funció de Mas Casadevall és oferir la millor qualitat de vida possible als seus usuaris. I és amb aquest objectiu que es preparava, en aquells moments, el trasllat dels nois i noies de Banyoles a una nova casa, en millors condicions i més centrada que la que ocupaven fins ara. Malauradament, problemes burocràtics i de permisos estaven retardant el canvi i havien obligat a pagar durant uns mesos un doble lloguer, tot perjudicant les sempre delicades finances del centre.

Tot seguit, el director, Pep Mendoza, parlà del pla estratègic fins al 2019 i els seus tres grans objectius: el finançament i sostenibilitat econòmica, donar una major visibilitat a Mas Casadevall i els seus serveis i continuar fomentant la recerca i la formació continuada dels seus professionals.

Quant a les activitats, Fermí Manchado destacà que s'han continuat les mateixes activitats de l'exercici anterior i en alguns casos ha crescut el nombre d'usuaris o el temps de l'activitat, com la musicoteràpia, que d'una periodicitat mensual ha passat a fer-se setmanalment, o l'activitat d'estimulació, amb nous usuaris i una nova terapeuta.

D'esquerra a dreta, els membres del consell Pep Ventura, Carmela Fortuny, Miquel Noguera, Ignasi Farreras, Joaquim Xifra i i Marc Simón

A banda, aquest any la fundació ha participat, com s'explicava en l'Aixada anterior, en la campanya de recollida de medicaments sense recepta del Banc Farmacèutic, una iniciativa que ha comptat amb la col·laboració de diverses famílies. En aquest mateix capítol, Pep Mendoza parlà del projecte de nous concerts musicals a benefici de Mas Casadevall, on destaca la participació de Fina Bursset, mare i membre del Consell Assessor, i s'esmentà la iniciativa Reptes Pla de l'Estant, que en la seva primera activitat havia aconseguit la participació de més de 400 persones fent la volta a l'estany de Banyoles.

Manel Ventura va agrair l'homenatge però va voler deixar clar que Mas Casadevall ha estat feina de tots

Del capítol econòmic parlà Joaquín Bruned, el qual ressaltà l'increment de despeses de personal derivada d'algunes baixes d'educadors. Malgrat això, parlà de la contenció de despeses per aconseguir uns resultats mínimament positius. Al respecte,

Lluís Desoi agrai de manera especial l'esforç que estan fent els professionals de Mas Casadevall en aquest escenari de retallades "per seguir treballant amb ganes". Per la seva part, Mendoza explicà com cada petit canvi legal afecta de ple les finances de Mas Casadevall, sobretot en el capítol de despeses, i mentrestant els ingressos segueixen sent els mateixos.

Amaral confia que d'aquí a deu anys serem capaços de detectar en un nen acabat de néixer el seu major o menor risc a l'autisme

Sally Rogers i David Amaral van ser obsequiats amb un joc de "trèvol" fets als tallers. Amb ells, José Luis Bruned

NOVETATS EN RECERCA

El vicepresident del patronat, José Luis Bruned, exposà les novetats relacionades amb la nova edició de la beca Mas Casadevall per seguir estudis de postgrau al MIND Institute. Precisament, agrai la visita a Mas Casadevall, per tercer cop, del seu director científic, David Amaral, i per primer cop de la doctora Sally Rogers, tot dient: "quan una persona està disposada a visitar-nos des dels Estats Units podem dir que és un amic" i afegí: "Mas Casadevall és un centre petit però molt actiu i amb molts projectes, i un d'ells és rodejar-nos de gent important compromesa amb el nostre projecte". Parlà així mateix de la nova generació de familiars compromesos amb Mas Casadevall i que estan prenent el relleu de la generació de "pares" que el van impulsar. Pel que fa al futur, han començat els contactes amb la Universitat Ramon Llull-Blanquerna i amb l'Hospital Sant Joan de Déu per projectar la creació d'un centre de diagnòstic precoç, que comptaria amb el suport de "La Caixa" i que tancaria tot el cercle d'assistència a les persones amb autisme al llarg de la seva vida.

En la segona part de la sessió va prendre la paraula el director científic del MIND Institute, David Amaral, el qual, atès en la traducció per María Díez (psicòloga de Sant Joan de Déu, primera beneficiària de la beca Mas Casadevall al MIND), va donar unes pinzellades (difícil, va confessar que s'hi podria estar hores) de l'actual estat de la recerca sobre els TEA. Aquests estudis, va dir, han crescut de manera exponencial en els últims anys i es troben amb la dificultat de l'enorme complexitat i diversitat d'aquests tipus de trastorns, on estan implicats més de 200 gens. La impossibilitat de detectar autisme a través d'un test genètic fa que es treballi en altres vies que estan obrint nous camins en l'abordatge de l'autisme: una d'aquestes vies, per

exemple és un programa a partir de la detecció de senyals a través de vídeos de comportament dels nens, una idea de la doctora del MIND Sally Ozonoff. Altres estudis en què es treballa són la presa de mostres metabòliques en nens amb risc de tenir autisme i els seguiment d'alguns nens al llarg dels anys per estudiar les diferents evolucions i veure perquè alguns progressen molt ràpidament fins pràcticament perdre la condició d'autisme i altres, en canvi, es mantenen igual. També s'estan fent estudis sobre el sistema immunitari.

Amaral confia que d'aquí a deu anys serem capaços de detectar en un nen acabat de néixer el seu major o menor risc a l'autisme, la qual cosa permetrà intervenir pràcticament des del moment del naixement i, així, facilitar el seu òptim desenvolupament.

També va parlar Sally Rogers, concretament de les moltes possibilitats d'intervenció sobre les conductes, comportament i aprenentatge dels nens amb autisme a través de diversos models que s'han desenvolupat en els últims anys. En aquesta intervenció poden (i han de) participar les famílies, sobretot pares i avis, amb el suport i assessorament dels professionals. Precisament, Rogers treballa en la for-

A partir d'ara, sala Manel Ventura

mació, arreu del món, de professionals en el seu mètode, el mètode Denver. Rogers recalca el fet que, gràcies als seus bons resultats, l'aplicació del seu mètode és rendible pels estalvis que representa per a famílies i administracions públiques si ho comparem amb els costos d'altres teràpies o serveis assistencials. "Una intervenció primerenca és, sens dubte, més econòmica".

En el torn d'intervencions dels assistents, la directora general de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS), Carmela Fortuny, expressà l'absoluta disposició de l'ICASS, dels serveis d'atenció primerenca i de la xarxa de centres de salut a col·laborar en el projecte de centre de diagnòstic, així com la seva voluntat de formar els professionals que calgui per abordar l'autisme. ■

El diagnòstic precoç, assignatura pendent de l'autisme

La jornada *Diagnòstic precoç i intervenció primerenca en els trastorns de l'espectre de l'autisme (TEA)* va omplir el 22 d'abril Cosmocaixa

Fundació Autisme Mas Casadevall es va superar el 22 d'abril amb la jornada sobre autisme que va omplir l'auditori de CosmoCaixa a Barcelona. Titulada *Diagnòstic precoç i intervenció primerenca en els trastorns de l'espectre de l'autisme (TEA)*, va aplegar experts espanyols i internacionals i va comptar amb la col·laboració de l'Obra Social "La Caixa" i el patrocini del Rotary Club Banyoles. El seu president, **Miquel Pino**, va recordar l'emoció que va sentir quan va conèixer el projecte, les seves visites habituals al restaurant i la seva disposició a seguir col·laborant perquè "estic convençut que ajudar la fundació és un bé".

Per la seva banda, el director corporatiu de l'Àrea Social de la Fundació Bancària "La Caixa", **Marc Simón**, va identificar els valors de l'entitat amb els de Mas Casa-

D'esquerra a dreta: Marc Simón, José Luis Bruned, Boi Ruiz, Miquel Pino i María Díez-Juan

devall, amb uns orígens semblants en voler fer front als problemes socials del moment. Simón explicà la tasca social de "La Caixa" en l'àmbit laboral a través del programa Incorpora, al·ludí a la feina de Mas Casadevall com a "fabricant" dels premis que es donen en el marc d'aquest programa i va exposar altres exemples de compromís de l'entitat financera, des dels programes pensats per a la vellesa fins als que combaten la sida, passant pels que lluiten contra la pobresa infantil, els de cures pal·liatives o les cibercalxes.

Els diagnòstics han crescut en els últims anys a Catalunya un 400 per cent

Al seu torn, el vicepresident del patronat de la fundació Autisme Mas Casadevall, **José Luis Bruned**, va agrair la col·laboració de "La Caixa" i del Rotary Club Banyoles. En referència a la jornada, insistí en la importància d'una diagnosi precoç per tal de poder engegar una intervenció el més aviat possible a fi d'aconseguir una millor resposta i reduir, en la mesura del possible, els efectes dels TEA. Va parlar, així mateix, de l'objectiu de sensibilitzar la societat sobre "l'estat de la qüestió" en el tractament de les persones amb TEA, que necessiten un abordatge pluridisciplinar i "la complicitat de totes les parts implicades". És per això que la jornada havia de ser "un debat" que donés una mica de llum.

En la presentació va intervenir també el conseller de Sanitat, **Boi Ruiz**, el qual parlà de Catalunya com a exemple de "societat madura", que és el que "ens pot permetre afrontar els TEA". Parlà de la millora en el diagnòstic i de la importància de passar d'una assistència sanitària reactiva a una altra de proactiva, així com de la importància de tenir en compte la família i tot l'entorn social que envolta la persona amb TEA al llarg de tota la seva vida. Recordà mesures de "discriminació positiva" com ara la targeta *Cuida'm* i parlà del Pla d'atenció integral a les persones amb trastorn de l'espectre autista.

PERSPECTIVES DE NOUS TRACTAMENTS

Entrant ja en l'objecte de la jornada, el primer a prendre la paraula va ser l'investigador britànic de ciències del desenvolupament **Declan Murphy**, Phd, que va voler, en primer lloc, fer una "fotografia" de la prevalença de l'autisme, un conjunt de trastorns que actualment afecta una de cada 80 persones i és qua-

Declan Murphy

tre cops més freqüent en nens que en nenes. I va afirmar que entre un 10 i un 40 per cent de les persones tindrà en algun moment de la seva vida una alteració d'alguna de les substàncies químiques que estan implicades en els TEA, com la serotonina, l'oxitocina, el GABA...

Entre 2003 i 2013 s'ha passat de 368 a 4.206 pacients diagnosticats de TEA als centres de salut mental catalans

Pel que fa als tractaments, actuen sobre la simptomatologia del TEA, que va de la discapacitat intel·lectual a l'epilèpsia, el TDHA, la depressió amb ansietat o sense, etcètera. I quant al cost, la càrrega per a la família de tenir una persona amb TEA pot ser d'un milió d'euros.

Amaia Hervás va parlar de la situació i tractament de l'autisme a Catalunya

Va admetre que al seu país "som desastrosos" en els serveis de detecció i en els de tractament: "hem de receptor millor i de manera més racional" i es preguntà per què els progressos en tractaments biològics són tan limitats quan, en canvi, sí que es progressa en els tractaments conductuals. Entre altres "barreres" del sistema al·ludí a la tradicional absència de comprensió entre professionals, ja que metges clínics i terapeutes conductuals haurien de treballar conjuntament en l'organització dels tractaments dels pacients i les aplicacions d'intervenció dels diferents àmbits.

La mitjana d'edat de diagnòstic a Europa es troba al voltant dels 4,7 anys (segons un estudi fet amb 680 famílies) i en un 90 per cent dels casos hi havia sospites molt abans

Quant als estudis en marxa, Murphy aposta per analitzar, dins els centenars de gens implicats en el neurodesenvolupament, les variacions que són més infreqüents per tal de trobar, posteriorment, les vies comunes a nivell genètic i com aquestes tenen impacte en la formació dels circuits del cervell des d'edats molt primerenques. Va esmentar estudis concrets que s'estan fent sobre la relació entre nivells de glutamat i connectivitat cerebral, o sobre els inhibidors GABA i els seus efectes en aquesta connectivitat cerebral, o sobre la possibilitat d'alterar l'equilibri entre inhibició i excitació cerebral, alteració que, potser, podria donar lloc a canvis de comportament. La translació a humans d'alguns estudis genètics que es fan en ratolins -models animals- i l'ús dels marcadors biològics en els assajos, camp en què hi ha converses entre la UE i l'agència de salut pública nordamericana (l'FDA), són altres punts que va abordar en la seva ponència.

SITUACIÓ A CATALUNYA

De la situació dels diagnòstics de TEA a Catalunya va parlar la directora de l'UETD de l'Hospital Sant Joan de Déu, la doctora **Amaia Hervás**. Segons l'experta, un diagnòstic de TEA és complex, pot durar entre vuit i deu mesos, i no és únicament un problema "d'instruments diagnòstics", tot i que ajuden, sinó que deriva de la dificultat d'avaluar el desenvolupament cognitiu, social i emocional del pacient que permeti perfilar posteriorment el millor tractament i, a banda,

fer front a possibles comorbiditats (epilèpsia, trastorns emocionals, problemes mèdics, alteracions conductuals...) Malauradament, ni a Catalunya ni a Espanya hi ha estudis epidemiològics de la població amb autisme. Els darrers estudis de la CDC nord-americana parlen d'un de cada 68 naixements. Amaia Hervás explicà que entre 2003 i 2013 s'ha passat de 368 a 4.206 pacients diagnosticats de TEA als centres de salut mental catalans (CSMIJs). És a partir de 2008-2009 que, segons Hervás, comença a notar-se un augment de diagnòstics, que s'han incrementat en els últims anys un 400 per cent. Tanmateix, els recursos han caigut. En el cas de menors de cinc anys, als CDIAPs es van comptabilitzar 1.086 casos, dels quals uns 18 per cent eren TEA, un 20 per cent trastorns múltiples del desenvolupament i un altre 18 per cent altres trastorns.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) està considerant seriosament els problemes de l'autisme

Des del punt de vista de l'educació, durant el curs 2012-13, dels 2.257 alumnes amb TEA escolaritzats, 773 ho estaven en centres ordinaris i 1.484 en centres d'educació especial. Per a Amaia Hervás, fins fa només uns anys, l'autisme "era territori de ningú" i existia un evident allunyament entre metges i equips de tractament, amb absència d'equips i formació d'equips especialitzats. Han estat les famílies les que han liderat la "consciència" sobre la necessitat d'atendre les persones afectades. Així, caldria atribuir l'augment dels diagnòstics, d'una banda, a la creixent consciència social sobre l'autisme, i en això hi ha contribuït una visió positiva que s'ha començat a percebre als mitjans de comunicació. D'una altra banda, per la major consciència dels professionals que han començat a formar-se. En tercer lloc, per la major consciència de l'administració, que ha engegat programes per als professionals dels centres de salut mental. Alhora ha crescut la sensibilització de Benestar Social i ha crescut la xarxa pública comunitària. Mentrestant, continua sent insuficient el nombre de residències per a persones adultes, amb només cinc, i no hi ha serveis de teràpia ocupacional específics.

ELS DIAGNÒSTICS, UN TERÇ

D'acord amb els estudis internacionals de prevalença (i acceptant una prevalença baixa), els 1.086 casos diagnosti-

cats als CDIAPs serien, segons Hervás, només un terç dels que s'haurien d'haver detectat. A banda, després de la detecció "cal augmentar la identificació, establir una classificació, millorar el diagnòstic i organitzar millor els recursos".

Amb les eines de què disposem la detecció precoç de signes d'alarma és possible als sis mesos d'edat, i així ha quedat demostrat en proves fetes a germans de nens amb autisme

En aquest sentit, considera que els serveis de pediatria són molt importants a l'hora de detectar els primers símptomes, però també poden ser de gran ajut les escoles bressol i les escoles d'educació infantil i primària, així com eines de diagnòstic precoç com l'M-CHAT. "La detecció primerenca és el futur d'aquests nens". Actualment, són els pares els que s'adonen que alguna cosa no va bé en l'evolució dels nens, més que metges i escoles bressol. Amaia Hervás va posar sobre la taula la necessitat que es decideixin quins recursos s'hi destinen i com s'utilitzen, no només aquells que de manera intensiva calen en l'etapa de zero a cinc anys, sinó també al llarg de tota la vida de la persona; perquè caldrà veure com evoluciona i caldrà treballar les seves habilitats socials i cognitives, les seves transicions escolars i vitals, la seva socialització... i tot plegat en coordinació amb pares i associacions. Hervás exposà algunes iniciatives recents per al col·lectiu amb asperger, com l'empresa Specialisterne en l'àmbit laboral i Friends en l'àmbit del lleure.

Segons Hervás, a partir d'uns "principis bàsics d'intervenció ja estipulats", és necessària "una avaluació complexa per a la individualització del tractament": certament, els serveis públics són molt generalistes i no hi ha professionals formats específicament en autisme mentre "els recursos cauen i els serveis estan desbordats". A tall de conclusió, va advocar per una formació i coordinació dels professionals, per treballar amb les famílies, ser sensibles als seus problemes i treballar a nivell comunitari. Recordà, finalment, que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) està considerant seriosament els problemes de l'autisme. I afegí: "hem avançat en diagnosi, hem de fer-ho més en programes de tractament, més estructurats, amb més especialistes i millorant la detecció i el tractament de les persones adultes".

EXPERIÈNCIES A CASTELLA-LLEÓ

En la sessió de matí es va conèixer també "l'estat de la qüestió a Espanya" de la mà del professor de la universitat de Salamanca **Ricardo Canal Bedia**. En començar, va presentar l'evolució de la prevalença els últims 30 anys, ja que s'ha passat d'un cas per cada 2.500 naixements el 1985 a un de cada 68 el 2014, segons dades del CDC dels Estats Units. Amb una evident "heterogeneïtat de símptomes i varietat de patrons evolutius", la detecció precoç "és alhora una necessitat i un repte", a més de ser la porta d'accés a tractament i a uns millors resultats com més aviat es fa el diagnòstic. Tot i que abans dels dos anys és possible detectar els primers signes (que no símptomes), la mitjana d'edat de diagnòstic a Europa es troba al voltant dels 4,7 anys (segons un estudi fet amb 680 famílies) i en un 90 per cent dels casos és cert que ja hi havia sospites molt abans, essent els pares els "detectors en un 75 per cent dels casos".

Per què el diagnòstic és tan tardà? Segons Canal, són diversos els motius, començant per la variabilitat individual i perquè els sistemes de diagnòstic no estan pensats per a nens molt petits, perquè hi ha poc coneixement dels especialistes de salut sobre desenvolupament social i comunicatiu i perquè el sistema de salut té les seves pròpies barreres, amb demores atribuïbles al pacient o les famílies (entre el moment que comencen les primeres sospites i es recorre al sistema de salut), les atribuïbles al metge que l'atén (que també sol deixar passar una mica de temps) i les atribuïbles al sistema sanitari. I si, segons algun estudi, la primera sospita apareix a la família cap als 22 mesos de vida, la primera visita no es fa fins quatre mesos després.

Ricardo Canal explicà algunes interessants experiències pilot a Castellà-Lleó

Canal va parlar de les eines que existeixen al servei del diagnòstic i concretament de l'M-CHAT, que és la més popular per la seva senzillesa, economia i per no requerir una preparació tècnica. I amb aquesta eina es treballa en diverses àrees de salut de Castella Lleó i de Madrid en una prova en què s'utilitza en les revisions pediàtriques dels 18 i els 24 mesos. Aquesta prova ha demostrat ser un bon instrument per detectar no només autisme sinó també altres problemes de desenvolupament. Entre desembre de 2005 i desembre de 2012 ha permès diagnosticar 40 casos d'autisme. Per a Canal, ha estat fonamental la participació dels pediatres, per als quals no ha significat en cap cas un excés de càrrega ni una incomoditat. Ha aconseguit també reduir els retards en el diagnòstic. Per al professor, un model més eficaç ha de basar-se en el seguiment dels casos al llarg del temps. Ara, comentà, es treballa en un cribat per a la revisió dels 12 mesos a partir d'un protocol d'observació i en un M-CHAT revisat, en procés de validació a Espanya, que té l'avantatge sobre l'anterior que proposa respostes, exemples, i això pot evitar molts falsos sospitosos. Així mateix es treballa en programes específics de formació i en el desenvolupament d'eines específiques com manuals que poden ser de gran ajut per als serveis de salut. En acabar, i al·ludint al popular personatge salmantí Lazarillo, digué "somos lazarillos de nuestros sueños" i aquests somnis són "aconseguir una detecció precoç cada cop millor per donar una millor qualitat de vida a les persones amb autisme".

Amb les eines de què disposem la detecció precoç de signes d'alarma és possible als sis mesos d'edat, i així ha quedat demostrat en proves fetes a germans de nens amb autisme

ESTUDI DE GERMANS

La sessió matinal la va tancar **María Díez-Juan**, psicòloga de Sant Joan de Déu-Mas Casadevall i certificada en el model d'intervenció primerenca ESDM, que després de dos anys als Estats Units té la "missió" de traslladar al nostre entorn clínic els aprenentatges al MIND Institute de Califòrnia Davis. Segons María Díez-Juan, amb les eines de què disposem a nivell d'assaigs clínics, la detecció precoç és possible als sis mesos d'edat, i així ha quedat demostrat en proves fetes a germans de nens amb au-

María Díez-Juan aborda els desafiaments per posar en marxa programes de detecció precoç

tisme. Precisament, l'estudi de germans és una nova via d'estudi sobre els riscos de tenir autisme que s'està desenvolupant en els darrers anys. Amb una prevalença a Espanya d'aproximadament un u per cent, Díez-Juan explicà que "en nens de quatre anys ja hem perdut un temps molt valuós de plasticitat neuronal".

I per abordar la necessària intervenció primerenca, Díez-Juan opina que calen uns sistemes de cribatge actiu que permetin, en primer lloc, la detecció per la sospita, després el diagnòstic i a continuació la intervenció. Com a primers senyals d'alerta (molts dels quals detectables abans del primer any de vida), l'experta parlà, entre d'altres, dels dèficits de comunicació social, de conductes repetitives, d'un perfil sensorial alterat i d'alguns problemes de regulació emocional i d'atenció. Intervènia en edat primerenca, va continuar, "influirà en els seus progressos i en el seu nivell d'integració i adaptació en l'edat adulta". És una intervenció que s'ha de fer de manera proactiva, amb una elevada implicació de les famílies i amb una xarxa d'atenció, ja sigui des dels departaments de salut com des dels de benestar social. Al seu parer no hauria de ser difícil establir a nivell general sistemes universals de cribatge implementant les eines de detecció dels estudis clínics ja validats.

Com a punts forts del nostre sistema destacà una societat cada cop més sensibilitzada envers l'autisme, unes famílies més ben preparades per defensar els seus drets, un bon sistema pediàtric i la xarxa de centres i recursos, amb escoles i accés a noves tecnologies. Ara bé,

en el capítol de desafiaments va incloure la necessitat d'aprofundir en les campanyes de sensibilització i activitats socials, una major formació de pares i familiars i una major promoció del paratenariat per impulsar la recerca i els estudis d'impacte, a gran escala, que aportin mostres significatives. I mentre la biologia continua sent una gran incògnita, Díez-Juan considera que "els clínics podem influir en totes aquelles àrees de discapacitat a les quals afecta l'autisme".

L'estudi de germans és una nova via d'estudi sobre els riscos de tenir autisme que s'està desenvolupant en els darrers anys

BIOMARCADORS

La sessió de tarda va estar protagonitzada pel MIND Institute. En primer lloc, el seu director científic, **David Amaral**, el qual va parlar de les darreres aproximacions biològiques en la detecció precoç dels TEA. En la part inicial de la seva intervenció, va explicar que actualment no hi ha marcadors biològics per als TEA, perquè hi ha molts tipus d'autisme; en molts casos pot haver una determinació o predisposició genètica però els factors ambientals també hi influeixen, cosa que ens obliga a parlar "d'autismes", de manera que "no és probable un biomarcador que identifiqui tots els autismes". Ara bé, tot i no haver una prova genètica per a l'autisme per la gran quantitat de gens que poden estar involucrats (es calcula que més de 200), es comencen a proposar altres proves, com les de tipus comportamental (hi ha estudis sobre comportament ocular, per exemple, que es podrien utilitzar com a biomarcadors),

David Amaral, director científic del MIND Institute, va exposar alguns dels darreres avenços en recerca sobre autisme...

o les de les "ciències òmiques, com la metabolòmica o estudi dels metabòlits. Un altre biomarcador potencial podria ser la ressonància magnètica. Al MIND, exposà, ja se n'estan fent a nadons de sis mesos, seguint un procés molt elaborat i sense anestesiari les criatures, aprofitant el moment del son.

Aquest és un camp on hi ha encara molt per fer, són poques les ressonàncies magnètiques que es fan als nadons però amb elles s'estan observant "algunes diferències en l'estructura general del cervell entre un nen amb autisme o sense"; s'ha vist que els nens amb autisme tenen major quantitat de líquid extraaxial, mentre que els nens amb altres tipus de discapacitat tenen un nivell intermig entre uns i altres. Aquests biomarcadors s'han de seguir estudiant. Així, sembla que els nens amb major risc de tenir autisme tenen més líquid extraaxial ja als sis mesos, en un moment en què a nivell de comportament encara no s'aprecien diferències.

En el capítol de conclusions, Amaral va expressar que tot i no haver encara biomarcadors específics, s'està avançant força en diversos camps i és possible que en futur no parlem d'un únic biomarcador sinó "d'un arsenal de biomarcadors i biomarcadors comportamentals que ens permetran fer millors prediccions". Per a ell, comptar amb biomarcadors des d'edats primerenques facilitarà el diagnòstic precoç, la qual cosa ha d'anar acompanyada d'intervencions immediates i, en conseqüència, de la consecució de bons resultats.

MÈTODE DENVER (ESDM)

La darrera ponència va venir carregada d'una gran dosi d'esperança per a les famílies. La directora d'investigació del MIND Institute i creadora del mètode Denver, **Sally Rogers**, va parlar de l'excés de cautela que s'ha tingut durant força temps i que ha fet que es perdés un temps preciós d'intervenció. Tot i que quan els nens són petits alguns símptomes d'autisme poden quedar emmascarats per altres patologies, és entre el primer i el segon any de vida quan comencen a apreciar-se i quan, en molts casos, es detecta una regressió en la comunicació, ja que no és habitual presentar abans simptomatologia. Segons Rogers, si es pot intervenir quan els nens no han iniciat l'etapa de regressió hi ha més possibilitats d'èxit d'un programa d'intervenció precoç.

Ferma defensora del cribratge freqüent fins als cinc anys per evitar deteccions

Sally Rogers, impulsora del mètode Denver

tardanes, Rogers treballa de manera especial amb germans perquè és un grup d'especial risc. En una família amb dos germans amb autisme, hi ha un 50 per cent de possibilitats que un tercer també en tingui. Per això cal estar en contacte amb els pediatres perquè els derivin aquests nens amb especial risc menors de dos anys ja que val la pena fer l'esforç de la detecció precoç i intervenció primerenca. Amb els nens que encara no van a l'escola, prosseguí l'experta, es treballen els símptomes i es busquen fórmules per treballar el desenvolupament lingüístic i de comportament. I es treballa també amb els pares perquè són peça fonamental d'aquest desenvolupament.

Del mètode que ha impulsat, l'ESDM, destacà la seva precisió en l'ús del temps i de les estratègies perquè es un model empíric, "model únic entre els models, l'únic que es basa en l'evidència i que funciona"; exigeix la participació d'un equip multidisciplinar per donar suport al terapeuta principal; permet que els diferents camps es desenvolupin i s'integrin en la ment d'aquest professional principal. És un enfoc individualitzat, basat en dades i que s'ha de fer servir en el dia a dia, a casa i al carrer, al mercat, en els jocs i les rutines; utilitza els materials i les activitats quotidians. Estableix quatre passos específics per a cada activitat, cosa que permet que hi hagi moltes activitats d'aprenentatge, afavorint força oportunitats per a l'adquisició del llenguatge. Segons Rogers, amb 2.000 hores d'aquest mètode durant dos anys millora el coeficient intel·lectual del nen i al final els seus efectes són molt millors que els que s'utilitzen, en el cas dels Estats Units, en el model comunitari d'intervenció.

Segons un estudi que ha comparat nens que han seguit el mètode Denver amb els

que han seguit els mètodes comunitaris, en el primer cas les millores eren molt superiors en tots els camps que es van analitzar. Rogers va mostrar imatges de diversos casos en què s'ha aconseguit més empatia, capacitat de conversa, sociabilitat, contacte visual... "és un bon resultat però no un miracle", va comentar. Es poden aconseguir bons resultats si es comença als dos anys o abans: "no només és possible, és el que s'espera". Proves finançades per l'administració nord-americana han donat com a resultat un guany de 10 punts de coeficient intel·lectual durant el primer any d'intervenció.

"No fer una intervenció primerenca és el que costa diners", va afirmar amb rotunditat Sally Rogers

D'altra banda, s'ha elaborat un manual per a professionals (traduït al castellà per Autismo Ávila), per conèixer l'estructura i fonaments metodològics i pràctics del model. Existeix un manual específic per a pares que encara no s'ha traduït al castellà. Sobre aquest punt, Sally Rogers explicà que en cursos i sessions organitzats per formar els pares en aquesta metodologia, aquests han demostrat una extraordinària capacitat d'aprenentatge, fins adquirir la categoria d'experts (en alguns casos) en només vuit hores de sessions. Sens dubte, la motivació és una gran aliada. D'aquesta manera s'incorporen les tècniques a la vida quotidiana i el que al principi es fa amb un cert esforç, al final "surto sol".

La doctora Rogers va parlar també del cost econòmic, que si bé és elevat, s'ha demostrat que en pocs anys queda del tot amortitzat, tant des del punt de vista familiar com de l'administració si ho comparem amb aquells recursos que s'hi haurien de destinar en cas de no aplicar la metodologia i recórrer als suports i assistència tradicional. "No fer una intervenció primerenca és el que costa diners", va afirmar amb rotunditat.

Després d'un ric torn de preguntes, José Luis Bruned va aprofitar la cloenda per fer una crida a les administracions perquè es comprometin seriosament i de manera definitiva amb el Pla Integral d'Atenció a les Persones amb Autisme. ■

Caixa Fòrum acull un taller introductor al Model Denver, dissenyat per Sally Rogers

La directora d'investigació del MIND Institute de Califòrnia i creadora del mètode Denver, Sally Rogers, va ser a Caixa Fòrum el 21 d'abril per impartir uns cursos introductoris de l'Early Start Denver Model (ESDM), més conegut com a mètode DENVER. En aquest curs, promogut per Mas Casadevall, hi van assistir professionals de diverses especialitats i diferents entitats, així com membres de la Fundació Autisme Mas Casadevall i professionals del centre. El nombre de participants va ser elevat i el taller va ser un èxit, tant pels seus continguts tècnics i pràctics com per la metodologia utilitzada. Volem agrair i felicitar a la doctora Sally Rogers per la seva brillant exposició.

En aquest taller, Sally Rogers va exposar molt detalladament en què consisteix el model, la seva filosofia i l'elaboració del Programa d'Intervenció ESDM (conegut també com mètode Denver), donant continguts i eines importants per a la seva elaboració i per a la seva implantació.

El model Denver és un model per treballar en nens petits amb trastorns de l'espectre autista (TEA) i amb edats compreses entre els 9 i els 58 mesos. És un model d'atenció primerenca, segueix els interessos de cada nen i proporciona eines perquè es comuniquin i interaccionin. El mètode busca capacitar als nens amb TEA en la interacció amb els altres d'una manera activa. Representa una forma de construir i fomentar les iniciatives del nen, ajudant els pares i altres persones a interpretar els indicis del nen i a continuar les interaccions.

El Denver és anterior a altres models que se centren a facilitar les relacions entre el nen amb TEA i el seu educador. L'ESDM és probablement el millor model d'atenció precoç per TEA orientat al desenvolupament.

APTE PER A TOTHOM

Proporciona un programa complet i molt detallat d'activitats i objectius d'ensenyament que qualsevol persona pot utilitzar i en qualsevol lloc. Està dissenyat perquè el puguin utilitzar pares, educadors i terapeutes en diferents espais: a casa, a l'escola... Es basa en dades científiques i dóna importància a l'obtenció de dades per avaluar l'eficàcia de l'aprenentatge i poder ajustar i potenciar el progrés del nen. Proporciona també una forma sistemàtica de poder modificar la intervenció quan el nen no avança adequadament.

L'ESDM comparteix característiques amb models basats en l'anàlisi conductual aplicada. Utilitza un currículum que es basa en conceptes actuals. En ell es dóna molta importància a la qualitat de les relacions, l'estat emocional i la sensibilitat i capacitat de resposta de l'adult.

El model proporciona un programa complet i molt detallat d'activitats i objectius d'ensenyament que qualsevol persona pot utilitzar i en qualsevol lloc

Els principis del mètode són els de millorar les relacions del nen amb altres persones en la intervenció. El model té una orientació evolutiva. La intervenció utilitza els principis del procés de desenvolupament normal en dissenyar i implementar la intervenció. El model utilitza estratègies d'ensenyament consistents en els principis de l'anàlisi aplicada a la conducta (ABC). El mètode fa èmfasi en les següents tècniques:

- Aconseguir l'atenció del nen. La instrucció antecedent provoca una conducta i aquesta es seguida per una conseqüència. Els procediments de moldejat, encadenament, instigació, disminució i correcció d'errors.
- El model promou la comunicació i el llenguatge dins d'una relació positiva basada en l'afecte.
- El mètode comporta la necessitat de un equip interdisciplinari. Diversos terapeutes comparteixen la responsabilitat d'un nen i tots treballen sobre els mateixos objectius, tot i que un únic terapeuta és l'encarregat de fer d'intermediari amb el nen i la família.
- El model individualitza el programa adaptant-se a cada nen, tenint en compte els punts forts, punts febles i preferències de cada nen.

Per poder fer aquesta individualització, el primer mètode inclou el currículum evolutiu. El mètode d'aprenentatge ha d'incloure adaptacions que es realitzen en tres àrees: les practiques de reforçament, estructura i suports visuals.

Les adaptacions es realitzen pas a pas, fins arribar al progrés. El programa té en compte les necessitats de la família, cre-

ences, pràctiques, recursos i el context cultural de la comunitat en la qual viu la família.

La família és una part integral de la intervenció. Els pares reben sessions educatives per tal d'habilitar-los i promoure una relació positiva. L'entrenament dels pares inclou aconseguir l'atenció del nen abans de donar-li una instrucció, així com compartir el control de les activitats i interaccions i reforçar els intents del nen en situacions d'aprenentatge, generant una relació de resposta.

PROGRAMA D'INTERVENCIÓ

Estructura de les sessions individuals: en aquest model es fan 20 hores setmanals d'intervenció individual. Els assistents del terapeuta treballen individualment amb el nen sessions de dues hores, dues vegades al dia, cinc dies per setmana. Les sessions segueixen una estructura típica. Les activitats dins cada sessió alternen entre rutines amb objectes i rutines sensorio-socials.

L'aprenentatge es produeix en el context de rutines d'activitats en conjunt. Les activitats en conjunt comporten una sèrie d'interaccions entre el nen i l'adult que permeten que comenci una activitat compartida que es desenvolupa, elabora i finalitza. Dins d'una activitat, s'ensenyen com a mínim dos dominis del desenvolupament diferents. Una rutina d'una activitat en conjunt típicament dura de 2 a 5 minuts i comporta moltes accions entre el terapeuta i el nen. Les rutines sensorio-socials són un tipus de rutina d'activitat conjunta que tenen el seu focus principal a compartir afecte i incrementar la motivació social durant una interacció social positiva entre l'adult i el nen. Aquestes rutines inclouen cançons, jocs físics, rutines amb joguines. Les joguines amb què es treballa a les teràpies es canvien cada setmana, perquè les rutines de l'aprenentatge no siguin específiques per un únic objecte.

El model Denver té un currículum que porta una seqüència del desenvolupament i serveix com a eina per desenvolupar els objectius i poder observar els progressos del nen. Les revisions inclouen ítems al currículum per dirigir les necessitats de nens molt petits i afegir ítems en nivells més avançats del desenvolupament del llenguatge.

El currículum contempla els dominis de comunicació receptiva, comunicació expressiva, interacció social, habilitats d'imi-

tació, habilitats cognitives, habilitats de joc, habilitats motores, conducta independent i atenció conjunta.

El model també dóna importància al desenvolupament del llenguatge i la comunicació en un context social. Dóna prioritat al desenvolupament de la comunicació verbal i no verbal i als intercanvis socials comunicatius.

A nens petits amb autisme se'ls ensenya el significat i la importància de la parla ensenyant-los a respondre a instruccions senzilles verbals i gestuals des de la primera sessió. En el currículum cognitiu, als nens se'ls ensenya diverses relacions entre els objectes, persones i les seves representacions.

L'habilitat d'involucrar-se adequadament en activitats socials és molt important pel

desenvolupament interpersonal i comunicatiu dels nens amb TEA.

El model Denver dóna importància al desenvolupament i elaboració del joc atès el paper que té en el desenvolupament normal. Les habilitats en el joc són un objectiu en el currículum.

Els supervisors marquen el criteri en els objectius del tractament que es requereixen per tal que el nen mostri la conducta en una sèrie d'oportunitats, per mitjà de situacions o a través de les persones.

En el model, l'aprenentatge de les habilitats està dins les rutines d'activitat conjunta que contenen diferents materials, accions i llocs. Això permet l'adquisició i la pràctica de noves habilitats en molts contextos diferents i promou la flexibilitat i la generalització dels nous aprenentatges.

El model Denver també integra suports positius conductuals dins de la seva filosofia central i en totes les activitats d'aprenentatge. Seguint activitats preferides pel nen, es fa una avaluació funcional dels problemes de conducta i es desenvolupen plans d'intervenció positius, ensenyant habilitats de comunicació i conductes adaptatives.

Dins el taller, Sally Rogers ens va explicar casos pràctics i estudis de casos amb exercicis i l'anàlisi de com aplicar el currículum, com puntuar els ítems, com definir objectius amb exemples en les diferents àrees, el desenvolupament de tasques i un resum amb exemples de com construir un Pla d'aprenentatge. ■

*Fermí Manchado
Responsable Tècnic FAMC*

El IX Festival d'Art i Altruisme, per a Mas Casadevall

Comencen els Concerts de l'XI Festival d'Art i Altruisme, festival que sempre se celebra al mes de maig, en el marc incomparable de l'antiga capella de la Casa de Cultura de la Diputació de Girona, convertida ara en auditori Josep Viader, en honor de l'il·lustre mestre gironí, espai on es fan habitualment moltes activitats musicals, preferentment concerts.

Fermí Manchado i Lluís Desoi, amb les intèrprets del concert del 14 de maig

Un espai entranyable per a Mas Casadevall, conegut i estimat que ja forma part de la nostra història, perquè en el darrers anys hi hem portat a terme activitats tals com l'exitosa exposició d'art i altres concerts, sota la mirada complaent i empàtica de la direcció i personal que hi treballa, amics i col·laboradors excel·lents, que fan que ens hi sentim com a casa.

Havíem consensuat amb la directora del festival, la Mariona Sarquella, els dies, l'hora, els intèrprets, els programes i el preu de l'entrada. Es van fer els cartells ben vistosos i originals, obra de la dissenyadora Marta Vila, que com és habitual en ella posa el seu talent i art al servei de la nostra fundació. N'havíem fet una bona distribució i difusió: famílies, amics, coneguts espais lúdics, llibreries, Internet, etcètera. Ara tocava esperar.

El primer concert, del dia set, es preparava d'allò més bé; la principal intèrpret era molt coneguda en el món gironí, a més de ser-ho a la resta del país, però la proximitat ajuda força.

Seria la virtuosa pianista Mariona Sarquella i Riera qui ens delectaria amb un concert molt especial, una creació personal, un projecte propi, El viatge per Catalunya, amb la veu del cantant Xavier Thió.

El dia set, a quarts de vuit de la tarda, la sala s'anava omplint, feia molt de goig, sobretot els espectadors de la primera fila, els nostres estimats nois i noies del Mas ben mudats per a l'ocasió i preparats per pujar a l'escenari, quan acabés el concert. Ja teníem els regals a punt; els havien fet als tallers amb molt de "cariño" per donar-los com a mostra d'agraïment i com a record. Només un petit contratemps: el nostre president, Lluís Desoi, tenia afonia, no podia parlar, però es va trobar una solució, la Fina Bursat (una servidora) també patrona, el substi-

tuiria per donar la benvinguda i fer els agraïments.

S'apaguen els llums, tots preparats per gaudir de l'espectacle, que va tenir un gran èxit; a vegades semblava que les mans de la Mariona volaven per sobre del piano, si no fos perquè se sentia el so semblaria talment que ni el tocava; quina elegància, una interpretació magistral; amb el seu talent brodava les peces, i feia que aquest Viatge per Catalunya ens delectés i, embadalits, ens transportés allà on volia la Mariona. Objectiu assolit.

La Mariona es va superar. Gràcies, Mariona !!!!!!!!

Un moment del concert del 14 de maig

Rialles de complicitat: la Bea, en Xavi, l'Antonio dalt de l'escenari, petons a la Mariona i en Xavier, flors, regals, aplaudiments, satisfacció i molt d'amor. Una altra vegada l'ideari del Mas arriba al cor de la gent, tots sortim contents.

El segon concert del festival Art i Altruisme, el 14 de maig, va tenir tant d'èxit

com el primer, tant per l'assistència de públic com pel contingut; d'estructura musical ben diferent, va ser un concert interpretat per tres joves artistes amb molta preparació i formació: la mezzosoprano Montserrat Bertral, Laia Besalduch a la viola i el violí i Raquel Portales al piano. Ens van oferir un seguit de peces de compositors tan prestigiosos com Mozart, Brahms i Strauss. La veu potent, harmònica i ben treballada de Bertral jugava melodiosament amb els instruments musicals amb total sintonia entre veu i so, transportant-nos a un paradís musical que entonava molt i molt bé amb el petit i acollidor auditori Josep Viader.

Quan es va acabar semblava que la gent en volgués més, però malgrat els forts aplaudiments no hi va haver bis. En aquesta ocasió vàrem trobar a faltar molt els nois i noies de Mas Casadevall, que no van poder venir perquè eren de colònies; ells es divertien, nosaltres els enyoràvem. El nostre president, Lluís Desoi, ja havia recuperat la veu i va poder donar la benvinguda i les gràcies a tots els que varen fer possible que el concert tingués tan bona acollida i tan bon resultat, especialment a la Mariona, impulsora del Festival, i a les artistes, músics excel·lents, i tots plegats, amb la seva generositat i talent, varen ajudar a fer realitat el nostre objectiu prioritari: mantenir i millorar la quali-

tat de vida dels nostres estimats nois i noies.

Des d'aquí també volem donar les gràcies a les persones que ens varen ajudar directament: la Rosó, i en Jesus, i la Sofia. I a les famílies pel seu suport, a l'equip de Mas Casadevall per tota la seva implicació i col·laboració, i a totes les persones que ens són fidels i responen quan els necessitem.

Gràcies, gràcies, gràcies! ■

Fina Buset. Membre del Comitè Executiu i mare de Mas Casadevall

Segon concert de gospel solidari amb Mas Casadevall

El desembre de l'any passat, i com si d'un regal de Nadal es tractés, en Fermí Manchado, responsable tècnic del Mas, ens va dir que uns amics seus del conjunt vocal *Yes the Music* volien oferir un concert benèfic al bell mig de l'hivern. Quina passada! Sumat als concerts "clàssics", tindríem una programació ben completa i variada.

L'altre "regal" que també va baixar del cel fruit va ser la bona voluntat i amistat entre dos directors el de Mas Casadevall, Pep Mendoza i el del Conjunt de Gospel Viu Choir, Moisès Sala. Aquest fantàstic i famós conjunt de gospel actua, com ja havia fet tres anys abans a Banyoles, generosament. Així, teníem en perspectiva una bona temporada de concerts benèfics, tots ells molt selectes.

Es presentava una bona temporada, calia preparar-la seriosament i animosament, però sobretot posar-hi carinyo per correspondre a la gentilesa, generositat i bon art que se'ns oferia tan humanament i desinteressada. Quanta il·lusió!!!! ara tots a treballar en equip: Pep, Fermí, Fina, Mònica i el nostre president Lluís.

El concert de gospel va ser l'últim dels concerts de la temporada a benefici de la Fundació Autisme Mas Casadevall i es va celebrar el cinc de juny a la sala Montsalvatge de l'Auditori de Girona.

El públic que hi va assistir, no tan nombrós com s'esperava per la categoria de l'actuació, va poder veure, escoltar i sentir tota la qualitat d'aquest famós conjunt, amb unes seqüències musicals en les quals l'espectador formava part

El concert de gospel, emocionant

de l'espectacle amb una dinàmica participativa i contemporània, gospel d'ara, urbà i cosmopolita, gospel en estat pur. Al llarg d'una hora i mitja els cors es fusionen amb l'espectador, amb unes melodies agosarades, unes harmonies contundents i uns ritmes colpidors. Un fidel reflex de les noves tendències del gospel que fan que l'espectacle arribi de forma natural i espontània a tots els públics.

GOSPEL DIVERS I ATRACTIU

Un total de 54 veus i cinc músics, tots vestits de negre i dirigits pel genial i espectacular Moisès Sala, que sap arribar al cor i emocionar, tot plegat un concert per recordar com una vivència extraordinària.

Gràcies, Moisès, per haver fet que aquest concert fos possible, per la seva bondat, comprensió, generositat i humanitat i per haver posat per segona vegada el seu gran talent, art, estudi i treball al servei de la Fundació Autisme Mas Casadevall. En nom dels nois i noies

L'Ignasi lliura un obsequi al director, Moisès Sala

del Mas, moltíssimes gràcies. Volem donar les gràcies també a l'ajuntament de Girona per cedir-nos la sala de l'auditori on el concert va poder lluir en tot el seu esplendor. En resum, una actuació formidable, un gran èxit, el públic va sortir molt content, havia gaudit i, alhora, contribuït a la causa de Mas Casadevall. ■

Fina Buset. Membre del Comitè Executiu i mare de Mas Casadevall

ACTUALITAT

L'agenda de fires i mercats, plena

Des del Mas Casadevall, i amb diversos objectius (venda del producte, promoció del centre, exposició del treball...) participem al llarg de l'any d'espais públics destinats a la comercialització de productes artesanals.

Els nois i noies del centre tenen l'oportunitat de mostrar el resultat del seu treball, interactuar amb el públic i poder expressar a què es dediquen. Això els permet relacionar-se com adults a través de la seva feina, definint-se amb paràmetres del tot normalitzadors i inclusius (faig ceràmica, treballo a la granja...).

... sempre acabem la fira de Girona amb algun amic nou i sobretot amb molt de suport emocional i econòmic

Durant aquest darrer semestre, aquest treball s'ha mantingut i hem obtingut uns resultats molt reeixits. Les fires i exposicions en les quals hem participat són:

Fira de Sant Jordi. Com cada any el 23 d'abril a la plaça major de Banyoles Mas Casadevall va ser present amb una parada des de les nou del matí a les nou del vespre. Els usuaris del centre es varen anar tornant, així com educadors i responsables. Vàrem vendre roses, però sobretot espelmes especials de Sant Jordi, punts de llibre i imants de

nevera, postals... una diada que ens agrada molt a tots.

Exposició de flors de Porqueres (16, 17 i 18 de maig). De nou aquest any, des dels tallers de Mas Casadevall, s'ha realitzat un disseny de jardí. Aquest any es va inundar el jardí de flors realitzades a partir de cartró reciclat. Va agradar molt a tots els visitants i les felicitacions que ens varen arribar foren moltes.

38a exposició de flors de Banyoles (29, 30 i 31 de maig). Aquest any vàrem repetir la novetat dels darrers temps. Engalanàrem l'aparador de Can Pons a la plaça Major de Banyoles. Quina no va ser la nostra sorpresa quan el dia 30 ens asabentàrem que havíem obtingut un accèssit en el XII Concurs d'aparadors de Banyoles, que va comptar amb la participació de més de cinquanta aparadors.

Sena mostra d'entitats d'acció social. El 26 de setembre, i de nou a la plaça Major, vàrem participar a la fira proposada pel Consell Comarcal a través del Pla Local d'Inclusió de l'Àrea de Benestar. Mas Casadevall i 26 entitats més de la comarca varen presentar la tasca que realitzen sota el lema *Nosaltres reflexionem i actuem. I tu?* Amb aquest lema, i coincidint amb el fet que aquest dia era jornada de reflexió abans de les eleccions del diumenge, les entitats feien una crida a la ciutadania per demanar que no només siguin conscients de les necessitats socials, sinó que també actuïn davant d'elles fent voluntariat o col·laborant econòmicament amb alguna entitat.

Fira de Tots Sants a Girona- Com cada any l'u de novembre, Mas Casadevall és present a la Fira d'Artesans de les festes de la capital gironina. Aquesta fira és el tret de sortida de la promoció dels productes nadalencs. Actualment, tenim molts amics que ja ens venen a veure a l'inici de la Pujada de Sant Fèlix per encarregar postals de Nadal, espelmes, vaixelles... Sempre acabem la fira amb algun amic nou i sobretot amb molt de suport emocional i econòmic.

La decoració de l'aparador de Can Pons va guanyar un accèssit en el XII Concurs d'aparadors de Banyoles

Fira de Nadal- Encara ens queda, per acabar l'any, la Fira de Nadal a Banyoles. No us avancem gaire més que estarem amb la nostra parada a la plaça. Sorpresa. Hi haurà animals aquest any? Quina activitat per a nens hem pensat?... Us esperem.

Mercat setmanal- I no oblideu que com sempre els dimecres ens podreu trobar al Mercat de Banyoles amb els nostres productes de granja i horta. Ja podeu començar a encarregar pollastres per a les festes nadalencs. ■

Mònica Colomé
T treballadora Social de MC

La fundació La Tutela fa 30 anys

Aquest 2015 s'han complert 30 anys des de la creació de la fundació La Tutela. Va ser pionera en el sector. Eren altres moments i altres realitats, però avui, igual que fa 30 anys, garanteixen la qualitat de vida de les persones necessitades de suport.

La Tutela es presenta amb el compromís i l'obligació de defensar els drets i d'exigir el respecte i la dignitat que es mereixen les persones que atenen. Té un repte constant per aconseguir-ho, però aquest és el seu estímul i il·lusió.

Els usuaris de Mas Casadevall tutelats

per aquesta fundació varen participar de la festa i del dinar de celebració, que va tenir lloc el tres de juny. També de l'engalanament de Caixa Fòrum Girona aportant, a l'igual que la resta de persones tutelades, flors representatives de la seva tasca. A l'acte institucional de celebració també hi van assistir la delegada territorial de Benestar i Família a Girona, Montserrat Roura, l'alcalde de la ciutat, Carles Puigdemont, i totes les entitats que mantenen un lligam amb La Tutela. De Mas Casadevall els assistents foren el director, Pep Mendoza, el coordinador de tallers, J.J. Verdager, i la treballadora social, M. Colomé. M.C. ■

Més de 69.000 persones visiten a Barcelona i Madrid 'Jo veig el que tu no veus'

Més de 47.000 persones van passar per l'exposició 'Jo veig el que tu no veus', que es va poder veure a Caixa Fòrum Barcelona entre finals de febrer i finals de maig. I unes 22.000 més la van veure posteriorment a Madrid. Estava organitzada per la Federació Catalana d'Autisme i Asperger en col·laboració amb l'AKKU (Autisme, Art i Cultura), d'Alemanya. Com sabeu, en la mostra es van exposar una cinquantena d'obres, la meitat fetes per usuaris

El ministre de Sanitat, Alfonso Alonso, va visitar i clausurar l'exposició al seu pas per Madrid

La mostra ha rebut molt bones crítiques i ha fascinat la majoria de visitants

Els comentaris dels nens, impagables

de diferents centres de la federació catalana i l'altre meitat per artistes alemanys amb autisme. A banda de la mostra, es va programar un cicle de conferències, amb 757 assistents, un cicle de projeccions de pel·lícules i documentals sobre la discapacitat, amb 259, i uns tallers de dibuix, amb 281 participants. El cicle de projeccions incloïa, el 15 d'abril, Poca Vergonya, el documental de Gerard Olivé en què participaven els nois i noies de la llar de Banyoles, els quals van assistir a la sessió. Acabada la projecció es va celebrar una taula rodona amb la coordinadora

d'Escenaris Especials, Clàudia Cedó, i el responsable tècnic de Mas Casadevall, Fermí Manchado.

Després de Barcelona, la mostra es va traslladar a finals de maig a Madrid, on es va poder veure fins el 20 de setembre i en la qual van participar altres entitats d'Autismo España com Autismo Burgos, Asociación Pauta o Argadini.

Més endavant es preveu que les obres també es puguin contemplar en altres espais de l'obra social 'La Caixa' a Saragossa, Palma de Mallorca i Girona. ■

Sistemas de tubería modular

- Extracción de aire, polvo, humos, neblinas y subproductos a escape libre o a filtros y ciclones.
- Transporte y distribución de sólidos y partículas en líneas de producción.
- Ventilación, climatización y refrigeración de procesos industriales.

METALÚRGICA ROS, S.A.U.

Pol. Ind. Pla de Poliger, Sector Nord - Sau 1
17854 SANT JAUME DE LLIERCA
(Girona) SPAIN
Tel. +34 972 26 14 67
Fax +34 972 26 95 39
e-mail: rostubos@rostubos.com

www.rostubos.com

Els actors de Mas Casadevall tornen a demostrar-nos les seves dots en un espectacle sobre la història del Titànic

M Com sempre, el grup de teatre de Mas Casadevall és qui escull la temàtica de l'obra de teatre que protagonitzaran. Aquest any tenien ganes d'interpretar una història d'amor a bord de l'històric transatlàntic. El que tenien clar des d'inici de curs és que no volien que la història acabés malament, com a la vida real. Així que ens vam inventar un final alternatiu: aquesta vegada, el Titànic no s'enfonsaria! En un curs on aprenem tots plegats, any rere any, la importància de tenir en compte les veus dels alumnes és enorme. L'equip d'Escenaris Especials creu fermament que la veu dels actors de Mas Casadevall s'ha d'amplificar i fer arribar a l'espectador en forma d'espectacle de qualitat.

Aquest any, vam comptar amb un equip d'escenògrafs, il·lustradors, il·luminadors i tècnics de so que van convertir les històries d'El Viatge en universos de fantasia i teatralitat. El passat mes de maig es van presentar els vuit espectacles d'Escenaris Especials a La Factoria d'Arts Escèniques de Banyoles i a la

Sala La Planeta de Girona, creats i protagonitzats per persones en risc d'exclusió social. Persones amb discapacitat, malaltia mental, deficiències neuromotores, afectats d'autisme o superant una drogoaddicció van pujar a l'escenari per demostrar que no hi ha barreres en el terreny de la creativitat. Els alumnes d'Escenaris Especials són persones en risc d'exclusió social usuàries de centres i fundacions de la província de Girona. D'octubre a juny, van estar preparant els seus espectacles, vuit històries creades i interpretades pels alumnes d'un projecte que utilitza el teatre com a eina d'intervenció psicològica i social. Escenaris Especials fa servir exercicis d'art dramàtic per treballar l'expressivitat emocional, la seguretat, la comunicació o l'empatia. A través de la creació d'una obra de teatre, s'ofereix als alumnes un espai on expressar-se artísticament, on explicar el que tenen ganes d'explicar.

Tots els espectacles que vam poder veure estaven relacionats amb la idea d'El Viatge: alguns van seguir trajectes

literàriament coneguts, com *Viatge al centre de la terra* o *Vint mil llegües de viatge submarí*. D'altres van inventar de zero les seves històries, com *La fonda de l'estació* o *Volem la lluna*.

Mas Casadevall va protagonitzar *La verdadera història del Titànic*, un espectacle ple d'humor i romanticisme que explicava la història de com Glenn Miller i el seu germà arribaven a Amèrica amagant-se dins el vaixell més ràpid del món. Juan Ruiz i Ignasi Calvís van interpretar el paper de Glenn Miller i el seu germà. El capità del vaixell va ser interpretat per Carlos Bosch. La Carme Roca i la Beatriu Pi es van posar a la pell de dues passatgeres del Titànic, Antonio i Quico eren la tripulació del vaixell i Juan Domingo va ser la víctima del robatori que acaben realitzant els germans Miller. Tots els alumnes van estar increïbles a l'escenari, omplint l'espai escènic des de la veritat i la entrega emocional.

El que vertaderament colpeix és l'energia i la veritat amb què aquests actors puguen a l'escenari i defensen els seus

papers. "Són persones que ensorren tòpics amb una sinceritat interpretativa i una entrega emocional que, lluny de fer-los fràgils, els converteixen en grans actors, capaços de commoure l'espectador amb una sacsejada de força i d'aire fresc.", explica Clàudia Cedó, directora del projecte.

Els vuit espectacles que van formar part d'El Viatge es van presentar en tres sessions diferents: Viatge Fantàstic, Viatge Romàntic i Viatge Impossible. Van ser històries plenes d'humor, èpica i tendresa, amb una posada en escena de qualitat, que dignifica els seus protagonistes. L'escenògraf Lluís Nadal i la il·lustradora Andrea Zayas van crear un espai escènic que s'endinsa en l'univers inventat pels actors. El músic Àlex Torió va compondre una cançó per l'espectacle

i Lluís Robirola firma el disseny d'il·luminació i so, un procés en el que els alumnes també han participat.

El viatge va ser una oportunitat per apropar-se al teatre i deixar-se sorprendre per una forma d'interpretar imprevisible i espontània. Una oportunitat per l'espectador de conèixer altres realitats i admirar la comoditat amb la que es pot arribar a trepitjar un escenari.

El teatre es converteix en un mitjà de comunicació i una via per a la integració social. La idea d'Escenaris Especials és trencar amb falsos mites i desdibuixar la imatge que el públic té de la discapacitat, la malaltia mental, l'autisme o les addiccions. Veure la capacitat interpretativa d'aquestes persones en una obra de teatre dona eines a l'espectador per

redefinir el conceptes de normalitat i diferència, i treballa per aconseguir que a l'escenari s'hi vegi reflectida la diversitat real que hi ha a la nostra societat. ■

Escenaris Especials

JA TENIM DATA PER L'ESTRENA DEL 2016

L'espectacle teatral que els nois de Mas Casadevall estan preparant dins la temporada 2015-2016 ja té data d'estrena: serà el 7 i 8 de maig a La Factoria de Banyoles i el 4 i 5 de juny a la Planeta de Girona. Reserveu-vos la data. Us mantindrem informats...

Al juny, torneig de futbol

S'ha iniciat la nova temporada de Futbol del C. E. Banyoles amb la presentació de tots els equips. Més de 200 jugadors i 40 tècnics sortiren a la gespa de l'estadi municipal. Les famílies i socis ompliren la tribuna per acompanyar un any més a tots els jugadors, des dels més petits fins al primer equip. Entre ells l'Equip de Junts i Endavant on de nou participen

en Francesc Frigolé i en Carles Bosch, usuaris de Mas Casadevall.

El President del Club, Pau Teixidor, i l'alcalde de la ciutat, Miquel Noguer, encoratjaren als equips a fer una bona temporada. ■

Associació Junts i Endavant

Les trobades de pares, una ocasió per estrènyer vincles amb la fundació

A Mas Casadevall, i des de fa molt temps, totes les famílies que en formen part comparteixen dues trobades anuals. Una un xic abans de l'inici de la temporada d'estiu i la segona un xic abans del Nadal.

Aquest any de nou s'ha dut a terme aquest espai. La primera trobada el 27 de juny i la segona el 21 de novembre.

Aquest espai té l'objectiu de compartir les informacions generals. El dia a dia de nois i famílies té vies més directes i immediates: trucades telefòniques, entrevistes, visites mèdiques... Oferim, a més, espais de formació a través de l'Escola de Famílies, ja anem per la quarta edició, i les trobades de pares ofereixen la possibilitat de compartir aspectes més generals de la Fundació i dels serveis, alhora que són punt de germanor per a la gran família de Mas Casadevall.

Cada una d'aquestes trobades s'inicia amb un espai de Benvinguda a càrrec de Lluís Desoi, president del Comitè Executiu de Mas Casadevall. A continuació el mateix Desoi exposa la informacions generals de la fundació i explica les accions que realitza. El director, Pep Mendoza, complementa la informació facilitada pel president del comitè executiu amb l'exposició de la situació econòmica del centre.

Després arriba l'apartat més lligat al dia a dia dels nois, activitats realitzades des del centre. Aquí, el responsable tècnic, Fermí Manchado, la coordinadora de les llars, Anna Abras, el coordinadora de tallers, J.J.Verdaguer, treballadora social, Mònica Colomé exposen les activitats que fan els nois i noies, la participació en actes externs al centre, fires i mercats, formació per a famílies, etcètera.

Finalment sempre hi ha un apunt per part del Patronat de la fundació, normalment a mans José Luis Bruned i de la Fina Bursset: actes per a la recollida de fons, col·laboracions científiques amb l'Institut MIND, beca post-doctoral als Estats Units...

Encara no hem acabat. Ara s'inicia aquella part de precís i preguntes, on les famílies fan les seves aportacions, suggeriments i mostren de manera molt participativa el seu suport a la fundació.

Sempre que resulta possible la fundació, amb l'objectiu d'informar i posar a l'abat de tothom novetats sobre l'autisme d'interès per als assistents, convida un professional, ja sigui col·laborador extern o del propi Mas i expert en algun tema relacionat amb els TEA, a fer una xerrada. Així hem pogut escoltar experts en el son, a la psiquiatre del centre parlant de medicació, etcètera.

Abans de marxar encara ens queda l'espai menys formal però molt agradable de les converses de passadís. Tots som atesos, saludats, preguntats pels de casa, ...Aquest espai ajuda i molt a consolidar aquesta família tan especial que és el MAS CASADEVALL. ■

*M. Colomé
Mas Casadevall*

Mas Casadevall no s'atura a l'estiu

Inciem l'estiu amb les colònies dels nois i noies de **Banyoles**. Aquest 2015 les vàrem gaudir al maig. Aquest any vàrem repetir l'estada a Roses. Aquell territori té força indrets per conèixer i tornar-hi ens permetia visitar nous espais. Així, doncs, l'onze de maig aterra tot el grup a Roses amb ganes de gaudir. En primer lloc, visita i passejada pels aiguamolls de l'Empordà, després varen sentir-se mariners navegant i conduint vaixells motors pels canals d'Empuriabrava, i visita a la casa de Salvador Dalí a Cadaqués. A més d'aquestes activitats, es va aprofitar per anar a la platja, gaudir de la piscina de l'hotel i instal·lacions generals del mateix, passejar per Roses i fer petites compres. El que no va faltar cap dia fou l'anada a la discoteca amb "bailoteo" nocturn. Recordem que aquestes vacances entren dins el programa "Tu-

Els nois de Banyoles van tornar, al maig, a Roses

Una visita als aiguamolls de l'empordà, obligada

rismo y termalismo" de l'IMERSO i que la Confederación Autismo España canalitza la nostra participació.

A mitjans juny foren els usuaris de les **Llars del Mas** els que varen marxar. Aquest any les colònies les gaudiren a la casa *Els Refugis de Serinyà*. Durant uns dies l'entorn varia, les activitats i els horaris són més relaxats, no anem a tallers... En definitiva, gaudim de vacances.

Les llars de Banyoles es van traslladar a Els refugis de Serinyà

Cada any, els equips educatius de Llars i Tallers fan el plantejament d'activitats, les presenten als nois/es en assemblea i una vegada al nou espai les gaudeixen tots junts. Aquest any l'activitat estrella va ser la recuperada Festa de l'Escuma. Els primers anys, quan vàrem començar a marxar de colònies a Can Què ja havíem comprovat com gaudeixen de l'espectacle, de mullar-se, de la música... És per això que es va decidir que era el moment de recuperar-ho. Èxit total! Una altra activitat fou la d'hípica; un grupet va aprofitar per muntar a cavall i fer un petit passeig. Es va gaudir de nou de la festa esportiva gràcies a la col·laboració del Consell Esportiu del Pla de l'Estany. Gran festa a la nit amb sopar de pizzes i ball. La piscina ens va acompanyar el bon temps no va faltar.

El resum, doncs: "A punt pel proper estiu"

Però l'estiu encara ens va portar més sorpreses. El grup de Banyoles va gaudir de l'activitat proposada per l'ajunta-

ment de Girona : "Master class d'aigua-gym a la piscina de la Devesa. Realment divertit i entretingut.

Muntar a cavall, una de les activitats de les colònies

Des dels tallers, de nou, un grup de quatre nois amb dos educadors passen gratuïtament un dia al parc d'atraccions del Tibidabo. Dins el marc d'*Un estiu sense barreres* i gràcies al suport que obtenim de DINCAT, per tercer any consecutiu hem pogut assistir al parc del Tibidabo.

No podem oblidar, d'altra banda, que a l'estiu es fa servir molt la piscina de Mas Casadevall. De dia els nois dels tallers d'Horta, Granja i Medi Natural. A les tardes i des i caps de setmana les llars. Després de les obres que es feren per evitar la fuga d'aigua, podem dir, de nou, que disposem de l'entorn de piscina per al relax dels nois i noies de Mas Casadevall.

Aquest estiu de tanta calor li hem tret molt de partit a la piscina

Evidentment, vàrem anar a la platja setmanalment des de les llars, vàrem menjar de picnic quasi cada cap de setmana, els nois i noies de Banyoles deci-

diren i elaboraren menús especials d'estiu, vàrem fer caminades pels entorns del Pla de l'Estany... Podem dir que hem gaudit d'un estiu fantàstic. ■

Mas Casadevall

Sopar "de propina"

Com cada semestre, els nois i noies del taller de cuina-restaurant de Mas Casadevall celebren les propines recollides amb un sopar festiu.

Aquest estiu, el pot era prou important com per convidar a la resta de treballadors del Mas.

El dos de juliol, un dijous, tots ben mudats i a punt per festa, es dirigiren a les 20:30h a la pizzeria "La Rumbera" de Banyoles. Aquesta vegada un grup de cuiners i cambrers de fora eren els encarregats de l'àpat dels que habitualment realitzen aquesta tasca.

Dels participants n'hi ha que venen de casa, la majoria de la llar de Banyoles, també alguns de les llars del Mas. Les educadores

Un sopar a la fresca en una nit d'estiu, sempre agradable

del taller per descomptat, educadors de les llars que tot donant suport al sopar aprofiten per gaudir de la celebració. Aquest cop, a més, es convida els educadors dels tallers i personal de neteja, tots ells s'apuntaren amb molt de gust a la festa.

Un sopar a la fresca, en aquells moments de tanta calor, s'agraïa molt, i una bona so-

bretaula plena d'anècdotes, acudits, cançons... i vinga, tornem-hi, que cal reomplir la bossa per una nova festa.

Donem les gràcies a tots aquells que ens ajudeu a tirar endavant aquest taller amb la vostra presència i encàrrecs. ■

Mas Casadevall

Fem hipoteràpia a Palol de Revardit

Entre els mesos de maig i juliol, els nois del taller de granja del Mas van participar en una activitat d'hipoteràpia a l'hípica La Campana de Palol de Revardit. Van ser molt ben acollits tant pel seu propietari, el senyor Manolo, com per la resta dels treballadors de l'hípica.

El programa de treball es va fer en tres fases, que es realitzaren els dijous d'11 a 12'30 hores. La primera fase consistia a conèixer i establir un apropament dels nois als cavalls per treballar les pors. L'activitat consistia a donar-los menjar, treure'ls a passejar caminant al seu costat i finalment, raspallar-los i tornar-los a les quadres. Tot això es va fer amb una raça de cavalls de tamany petit, més apropiat per aquesta fase de la teràpia.

La segona fase consistia a treballar la confiança i l'equilibri. Les tasques realitzades varen ser, en primer lloc, que cada noi pogués escollir un cavall. Un cop escollit van començar a muntar-lo, sempre acompanyats per dos adults i en un espai adequat fins que el noi poc a

poc agafes confiança. (tant amb ell mateix com amb el cavall). Aquest treball es va realitzar fins que la pèrdua de la por i un augment de l'equilibri van permetre que els nois poguessin passejar damunt el cavall, acompanyat tant sols per un adult.

Un cop aconseguits aquest objectiu, vàrem poder passar al tercer i definitiu exercici, sortir a passejar per l'exterior de les instal·lacions de l'hípica i fer una petita ruta pel bosc. Es van aconseguir els objectius planificats i pels nois va ser una activitat molt gratificant i enriquidora. Actualment, aquesta activitat continua amb nois del taller d'espelmes. ■

*Manel Rodríguez.
Educador del
taller de granja*

Els nois de Banyoles, de mudances. Estrenem llar

Després de gairebé 25 anys, cap a una casa millor

Després de gairebé 25 anys a la casa de la plaça Perpinyà, va arribar el moment de dir-li adéu. Aquell espai que havia acollit als nois i noies del centre i els educadors durant tant de temps s'havia quedat petit i les condicions ja no eren les adequades. Feia temps que la fundació buscava una casa que complís amb les expectatives d'espai, proximitat i preu i no era fàcil. Una vegada es va trobar, l'obtenció dels permisos tampoc fou un camí de roses, però finalment va arribar el dia.

Per poder gaudir del nou espai tots varen participar. Els educadors i nois traslladant, encaixant, organitzant... Els pares participant en compres del nou mobiliari, amb aportacions, etcètera. Finalment va arribar el mes de juliol i poguérem estrenar la nova casa. Aquesta té més habitacions i més grans (tres habitacions dobles i dues individuals). Disposem també de més lavabos, un menjador molt més gran, una cuina adequada a les 10-11 persones que de forma habitual són a la casa, una sortida amb terrassa, balcon... En general una gran millora.

Un brindis per la nova llar

S'han realitzat diverses obres: hem canviat banyeres per dutxes, hem col·locat automatismes per obertura i tancament de grans finestres, disposem d'una habitació amb accés per a mobilitat reduïda, etcètera. La Fundació Autisme Mas Casadevall ha disposat d'ajudes per a la realització d'aquestes millores. Així, doncs, agràim a la Diputació de Girona el seu suport. Tenim encara pendent de resposta una ajuda sol·licitada a la Fundación ONCE que ens permetrà millorar encara més l'espai.

Un bon aperitiu per celebrar la mudança a una casa millor

Finalment, el 13 de setembre va arribar el dia de la inauguració. Tot en ordre, tots els pares i familiars convocats, el dinar a punt, evidentment preparat des del restaurant. Fou un dia molt bonic, els nois i noies el varen compartir amb els seus educadors, i varen participar també totes les famílies de Banyoles, el president del Comitè Executiu, el director, el responsable tècnic, la treballadora social i els dos coordinadors dels serveis. Una diada rodona, el bon

temps ens va acompanyar, vàrem poder gaudir de l'entorn de la casa, de la companyia i, sobretot, vam poder visitar cada metre de les noves instal·lacions.

Aprofitem, aquestes línies per agrair l'esforç de tothom i desitjar que la puguem gaudir tant o més que l'anterior. ■

Mònica Colomé

Sessió de relaxació a Mas Casadevall

Ul'espai està preparat. Mata-lassos, mantes, coixins, els instruments i jo mateix. Només falten les persones que rebran la relaxació musical. Arriben poc a poc. Primer els d'una llar i després els de l'altra. Tots es van estirant i acomodant després de treure's les sabates i, alguns, els mitjons. Quan ja hi som tots comença la sessió. Primer fem unes respiracions profundes. Després anem relaxant les diferents parts del cos des dels peus fins al cap... relax...relax...

A partir d'aquí comencen a sonar els instruments... Primer unes campanetes ben suaus seguides dels bols i les campanes tibetanes. So i silenci van de la mà. No hi ha un sense l'altre, tant parla un com l'altre. Cadascun té el seu propi espai.

Quan s'acaba aquesta part, comença el didgeridoo (instrument originari dels aborígens australians) amb la seva so-

noritat greu, profunda i netejadora. Amb ell podem sentir les vibracions com recorren el cos, podem sentir que neteja per allà on passa. És un massatge sonor.

El pal de pluja serà el següent i amb un so totalment diferent ens portarà la sensació d'aigua, igualment netejadora.

És l'hora de l'aire, que surt a través dels forats de la flauta i dansa entre els cossos ja en un estat de relaxació molt més elevat. Fem un vol a través d'altres móns, altres cultures.

A partir d'aquí el pandero entra amb un ritme molt lent que ens transporta a l'element terra. Amb la contundència de qualsevol instrument de percussió que tot ho abaixa, tot ho calma. Uns cants de terres llunyanes, d'idioma desconegut, acompanyen el solemne batec.

Les notes dolces i serenes de la guitarra sonen per acaronar l'ànima, amb un

ritme lent i repetitiu, gairebé hipnòtic. La veu també acompanya aquest moment fent que sigui quasi celestial.

La sessió es va acabant. La sansula ens diu que el viatge va finalitzant. Estem entre núvols i somnis...

Acabem amb un instrument de primes varetes metàl·liques. El fa sonar l'atzar, com si el vent parlés. No hi ha temps.

Anem aterrant, final del viatge.

Després d'uns minuts de silenci per pair el viatge ens anem despertant poc a poc. Badalls, rialles, comentaris de com ha anat la sessió i comencem a recollir...

Final del viatge. Gràcies. ■

*Yago Delàs
Musicoterapeuta*

Gaudim del teatre amb Apropa Cultura

Programa socioeducatiu dels equipaments culturals de Catalunya adreçat al sector social

Cinc usuaris de Banyoles assistiren el 12 d'octubre a la representació de El Petit Príncep, de Manu Guix i Àngel Llàcer, a Girona. Als pocs dies, concretament el 17 d'octubre, un altre grup, aquesta vegada de les llars del Mas, varen gaudir de l'espectacle de circ Slava Polunin, de la companyia Slava-Slava sorgida del cirque du Soleil. L'assistència a aquests espectacles s'emmarcava dins el projecte Apropa Cultura, programa d'inclusió que afavoreix l'assistència i participació a la programació dels principals equipaments culturals de Catalunya. Aquest programa enforteix les experiències vitals dels col·lectius més vulnerables i fa realitat el dret a la cultura

per a tothom.

Els teatres, auditoris i festivals adherits a Apropa Cultura ofereixen localitats de la seva programació habitual de música, teatre, dansa i circ a preus molt reduïts. És una experiència d'inclusió social a través de l'assistència a espectacles en un entorn públic i d'interès.

El projecte es constitueix com una finestra única de reserves d'espectacles culturals pel sector social. És, a més, un recurs de lleure que facilita la tasca dels educadors socials al moment de fer la tria, selecció, reserva d'espectacles i preparació de la sortida. Actualment més de 950 centres

socials d'arreu de Catalunya estan registrats i poden gaudir del programa. Mas Casadevall ha participat gràcies a un preu de l'entrada més que reduït, pe la qual cosa volem agrair tant les facilitats com l'excel·lent tracte rebut ■

*Apropa Cultura
i Mas Casadevall*

**apropa
cultura**

La formació, un puntal en l'aposta per la qualitat

Mas Casadevall, amb el seu interès per continuar oferint un servei d'alta qualitat als seus usuaris, forma anualment en diversos àmbits als seus treballadors per tal de mantenir-nos tots actualitzats en les diferents tasques que realitzem. Durant aquest 2015 les accions portades a

terme són:

Per a tots els educadors, tècnics i direcció:

- Formació en Fisioteràpia
- Curs ESDM
- Assistència a la conferència: "Diagnòstic precoz e intervenció temprana en los TEA"

- Curs de primers auxilis
 - Formació bàsica per a professionals d'atenció directa de llars i residències
- Per als educadors d'habitatge:

- Curs d'Estimulació
- Curs: "Abordatge del TC per a persones amb DI i necessitat de suport extens i generalitzat"

Per als educadors STO:

- Curs – Xerrada sobre Psicomotricitat
 - Xerrada entorn de l'Art i l'Autisme
- Per a la Direcció i Responsable Tècnic:
- Presentació del Pla Interdepartamental d'Atenció i interacció social i sanitària (PIAISS) de les guies pràctiques per a la salut de les persones amb DI.
 - Eines per a la gestió de conflictes i la millora de les relacions personals

Per a Administració i Direcció:

- Programa formatiu per a la gestió de la qualitat
- Gestió financera per a entitats sense Finalitat de Lucre
- Curs sobre: programa Delta- Nómina del Grupo Castilla
- Formació en transparència i qualitat de la informació
- Manual de gestió del IRPF. ■

Mas Casadevall

Una sessió de formació en primers auxilis

Reportatge

Els Reptes Pla de l'Estany omplen Banyoles d'esport i solidaritat

L'esportista Manel Torres protagonitza una gran festa esportiva en tres etapes, recull diners i dóna a conèixer Mas Casadevall

El repte d'esport i solidaritat que l'esportista banyolí Manel Torres es va proposar va veure finalment la llum. Es tracta de Reptes Pla de l'Estany i consistia en tres proves. La primera es va materialitzar entre divendres 10 i dissabte 11 d'abril: 24 hores donant voltes a l'estany de Banyoles en bicicleta, en una prova de resistència en la qual el van acompanyar uns 260 corredors. Es van vendre 350 dorsals solidaris, per cinc euros cadascun, al marge d'una gran quantitat de butlletes (de 2 euros) per al sorteig de lots de productes donats per desenes d'empreses i comerços. Repte superat!

Com ja sabeu, la bogeria dels Reptes Pla de l'Estany s'havia organitzat amb l'objectiu de recollir diners per a la Fundació Autisme Mas Casadevall, però des del punt de vista estrictament esportiu suposava també un desafiament físic i mental per al seu protagonista, un veterà de les curses de fons, a peu o en bicicleta. "Vaig acabar bé, cansat, és clar, però amb bones sensacions, segurament perquè en les dues últimes hores vaig tenir molta companyia", manifestava Torres, abans de començar una de les sessions de recuperació, basades en estira-

Manel Torres, dalt de la bicicleta rebent el suport els banyolins

ments i pedaleig en bici estàtica.

Els ciclistes que li van fer costat es van repartir al llarg de les 24 hores de la prova. En les estones de menys companyia en va tenir quatre, dos dels quals van estar amb ell sempre: José Antonio García i Joel Pagès. En alguns trams, el grupet va arribar a ser de 30 corredors, la majoria experimentats, encara que també hi havia ciclistes ocasionals que van fer només una volta. Per tal d'alimentar-se bé, Torres va parar en tres ocasions i de manera breu. El temps final de pedaleig, descomptant les aturades, va

Entrant a peu a la línia d'arribada

ser de 22 hores i 37 minuts. En aquests parèntesis li van fer massatges i va menjar, sobretot fruita i fruits secs. Per beure va prendre aigua i aigua de coco. "Tot, aliments naturals, sense cap mena d'additiu", recal·lava. Un altre argument per poder dir que el repte s'ha superat va ser la consecució d'una mitjana de velocitat (29,8 quilòmetres/hora) molt superior a la que havia previst. Això va permetre que, en lloc de les 90 voltes que preveia fer (les darreres setmanes havia fet alguns tests que així ho indicaven), en completés 102, equivalents a uns 673 quilòmetres.

Manel Torres entrega un rellotge Kronos al guanyador del 1r sorteig del repte

El Director de l'Àrea de Negoci del Pla de l'Estany de "La Caixa", Jaume Morell, i el Director de Mas Casadevall, Pep Mendoza, signant un acord del suport de "La Caixa" a aquesta iniciativa solidària

Manel Torres entrega un rellotge Kronos al guanyador del 1r sorteig del repte.

El segon repte va tenir lloc el 27 de juny. En aquella ocasió havia de fer 12 hores de transició de cursa a peu i en bicicleta. En total, van ser 43 voltes a l'Estany de Banyoles, set voltes corrent i trenta-sis en bicicleta. La sistemàtica que va anar seguint va consistir a fer una volta a peu i sis sobre rodes. En total va recórrer 281 quilòmetres, dels quals 43'4 els va fer corrent i 237'6 en bicicleta. Al llarg del dia el van acompanyar unes 130 persones que es van voler sumar al seu repte, alhora que col·laboraven amb la nostra fundació amb la compra dels dorsals solidaris. Tot i això, durant les dotze hores, unes 350 persones es van acostar fins a les carpes de l'organització per mostrar el seu

suport. En total es van vendre prop de 200 dorsals solidaris i unes 900 butlletes pel sorteig d'un salt en tàndem.

REpte POPULAR

El darrer i últim Repte Pla de l'Estany s'havia de celebrar els dies 2 i 3 d'octubre, però una lesió del Manel Torres va obligar a traslladar-lo al novembre i obrir-lo a la participació popular. Va consistir a córrer al voltant de l'estany durant vint-i-quatre hores. Superat! El gran èxit participació i la superació de l'últim repte ha estat possible gràcies als centenars de persones que varen caminar i córrer al voltant de l'estany. Durant les 24 hores hi va haver sempre algú que corria o caminava i el nombre més alt de participants es va registrar a les primeres i a les últimes hores.

Es van vendre uns 700 dorsals solidaris i durant les 24 hores, des de les 7 del vespre del divendres 13 fins a les 7 del vespre del dissabte 14 de novembre, varen participar activament 463 persones fent un total de 630

voltes: 352 voltes corrent i 268 voltes caminant.

Entre tots els participants vàrem sumar 3.906 km, una mitjana d'uns 8,5 quilòmetres per persona, tot i que hi va haver alguns participants amb marques considerables:

- en Juan Diego Martin va fer 17 voltes.
- en Xavier Avellana Revuelta va fer 16 voltes.
- en Kuba Chara va fer la volta més ràpida corrent en un temps rècord de 20 minuts i 53 segons.
- en Jose Antonio Garcia Pubill va fer 27 voltes amb BTT, acompanyant als participants.

Aquest tercer repte va ser un èxit de participació i, malgrat la impossibilitat de completar les 24 hores corrent una sola persona, a causa de la lesió que pateix en Manel Torres, escollit recentment banyolí de l'any, la suma d'esforços de tots els participants va servir per escriure una nova fita en la història de l'esport a la ciutat de Banyoles. ■

Mas Casadevall

BUSCANT UNA ALTRA PERSPECTIVA

Hi ha moments a la vida en què necessitem fer alguna cosa diferent o mirar-nos, des d'una altra perspectiva, les coses que fem. A mi, això em va passar a mitjans de l'any 2014 quan, després de donar-li moltes voltes, vaig començar a modelar la idea de Reptes Pla de l'Estany. Volia emprendre un projecte engrescador, una iniciativa que combinés la pràctica de l'esport amb l'esperit solidari en benefici d'una entitat amb una clara vessant social.

Gaudeixo de l'esport i sóc un enamorat de la meua comarca. Per a mi és un gran plaer anar amb bicicleta i córrer. Per això, de seguida vaig pensar que havia de combinar les dues modalitats esportives en el lloc més emblemàtic de la comarca: l'Estany de Banyoles.

Quan la idea començava a prendre forma vaig pensar que havien de ser tres reptes:

24 hores fent voltes a l'Estany amb bicicleta, 12 hores fent voltes a l'Estany amb bicicleta i corrent (fent transicions) i, finalment, 24 hores fent voltes a l'Estany corrent o caminant. Però, més enllà de la satisfacció personal, sempre vaig fixar el punt de mira a aconseguir algun tipus de recompensa més altruista, volia ajudar alguna entitat social de la comarca. Si la recompensa era doble, també ho seria la satisfacció.

Vaig contactar amb la Fundació Autisme Mas Casadevall per explicar-los el projecte i la meua intenció de recollir fons per cobrir alguna necessitat que pogués tenir el centre. Des del primer moment, la resposta va ser molt positiva i l'ajuda i la implicació excel·lents. Amb aquesta simbiosi havíem d'aconseguir que la gent del nostre entorn es conscienciés i participés en la doble vessant dels reptes: esportiva i solidària.

Ha estat un plaer anar de la mà de la fundació i, crec que sí, que hem estat capaços d'arribar al cor de la nostra gent. La dedicació a aquest projecte també m'ha permès constatar que estic envoltat de gent que em recolza i m'estima, la qual cosa significa, sens dubte, un altre premi.

Si tot això ha servit perquè molta gent conegui el treball que es fa des de la Fundació Autisme Mas Casadevall, jo ja em dono per satisfet.

Un milió de gràcies per a tots aquells i aquelles que us heu sumat al projecte i heu contribuït a fer aquest món una mica millor.

Manel Torres
Reptes Pla de l'Estany

Entrevista

Manel Ventura Astals, membre fundador de la Fundació Autisme Mas Casadevall

"... mica en mica, vam començar a veure nois felïços a Mas Casadevall"

Manel Ventura Astals (Barcelona 1932) ha conegut la total transformació de la visió que es té sobre l'autisme a la nostra societat durant l'últim mig segle. Ventura és pare del Pere, de 51 anys, usuari de Mas Casadevall des de la seva fundació, i va patir, quan aquest era petit, les teories que deien que les mares eren les culpables, encara que involuntàries, de l'autisme dels fills. Encara avui se'n fa creus: "ho vam passar molt malament", admet Ventura, en uns temps dominats per la psicoanàlisi. Aprofitant l'homenatge que li va retre el darrer Consell Assessor, del 21 d'abril, hem cregut que és un bon moment per fer una mica de memòria sobre com es va gestar Mas Casadevall. Ja abans havia fundat Alba, un centre infantil de Barcelona que encara existeix i que va ser un dels que va començar a "moure's" per l'autisme. Home de caràcter quan ha calgut, els seus amics i companys de viatge en aquesta aventura lloen la seva humilitat, la seva discreció i prudència i el seny que sempre ha sabut posar seny quan anaven mal dades. I ara que el projecte sempre consolidat, no dubta a repetir que està satisfet. No obstant això, es va mostrar sorprès per l'homenatge, del qual no es creia mereixedor.

....tot va començar a principis dels anys 70 a través de l'associació de pares APPI, de la qual tu i altres pares formàveu part

- Sí, aleshores es van formar de manera gairebé simultània l'associació APPI, amb pares de les escoles Bellaire, Carrilet, Alba, Aspasim, i l'associació de tècnics ACTTAPI. Eren uns temps en què no se sabia gaire sobre l'autisme. Però tot i així alguns pares ens vam emparar per la manera com alguns metges de l'època abordaven l'autisme i la psicosis, que aleshores anaven de la mà, des de la psicoanàlisi. Eren metges que no en sabien, improvisaven i feien veure que en sabien... Quan els nois es feien grans passaven a Aspasim, centre que atenia persones amb autisme i altres discapacitats, sobretot persones amb síndrome de Down. Allà els pares havien de decidir

què fer, no els volien dur a un centre psiquiàtric però tampoc qu quedessin a casa sense cap atenció especialitzada.

- I com va sorgir la idea d'un centre específic per als vostres fills?

- El moment decisiu per a la creació del centre de Serinyà va ser les Primeres Jornades Catalanes d'Autisme i Psicosis Infants, que es van fer a Lleida l'any 1985. Els pares vam ser convidats i allà van escoltar unes ponències sobre dos centres francesos, Le Gran Real i l'Abri Montagnard. Els pares, doncs, vam decidir visitar-los i finalment ens va agradar el projecte d'espai de vida i de treball de Le Gran Real. Allà vam veure el que per a mi és el més important en l'autisme, la integració en el treball. En la meua vida he vist uns quants centres, i la misèria que he vist en alguns d'ells en l'àmbit del treball...

Per a mi, el més important en l'autisme és la integració en el treball

- No us feia por embarcar-vos en un projecte així?

- La por se supera, tots hem hagut de superar por. I no era un problema de por, era una necessitat. A més, ens va visitar Marie Jo Schmitt, presidenta i fundadora de Le Grand Real. I cinc matrimonis són els que vam començar: Ventura, Bruned, Conesa, Banda i Subietas. Potser soc el primer que hi vaig pensar, però això no té cap mèrit.

- I va començar a visitar masies...

- Sí, van ser dos anys que vaig visitar unes quantes masies, algunes horroroses, amb uns pendents impracticables, amb abelles, o amb molt soroll perquè estaven a tocar de l'autopista... eren masies que ens cedia l'Incasòl. Fins que un dia, i a través de la meua feina a la Caixa, em van informar que estava a punt d'executar-se la hipoteca de la masia de Mas Casadevall. La vam anar a veure i vam quedar

entusiasmats fins al punt que vam dir que si no hi apostàvem mai més ens agradaria res. Nosaltres coneixíem la zona perquè abans havíem tingut una casa de colònies a Viladesens, a l'antiga rectoria. Volíem una casa a la vora d'un municipi una mica gran, com Banyoles, per estar-hi en contacte, i d'una ciutat com Girona per si hi havia alguna urgència mèdica, per exemple. Per això ja ens anava bé.

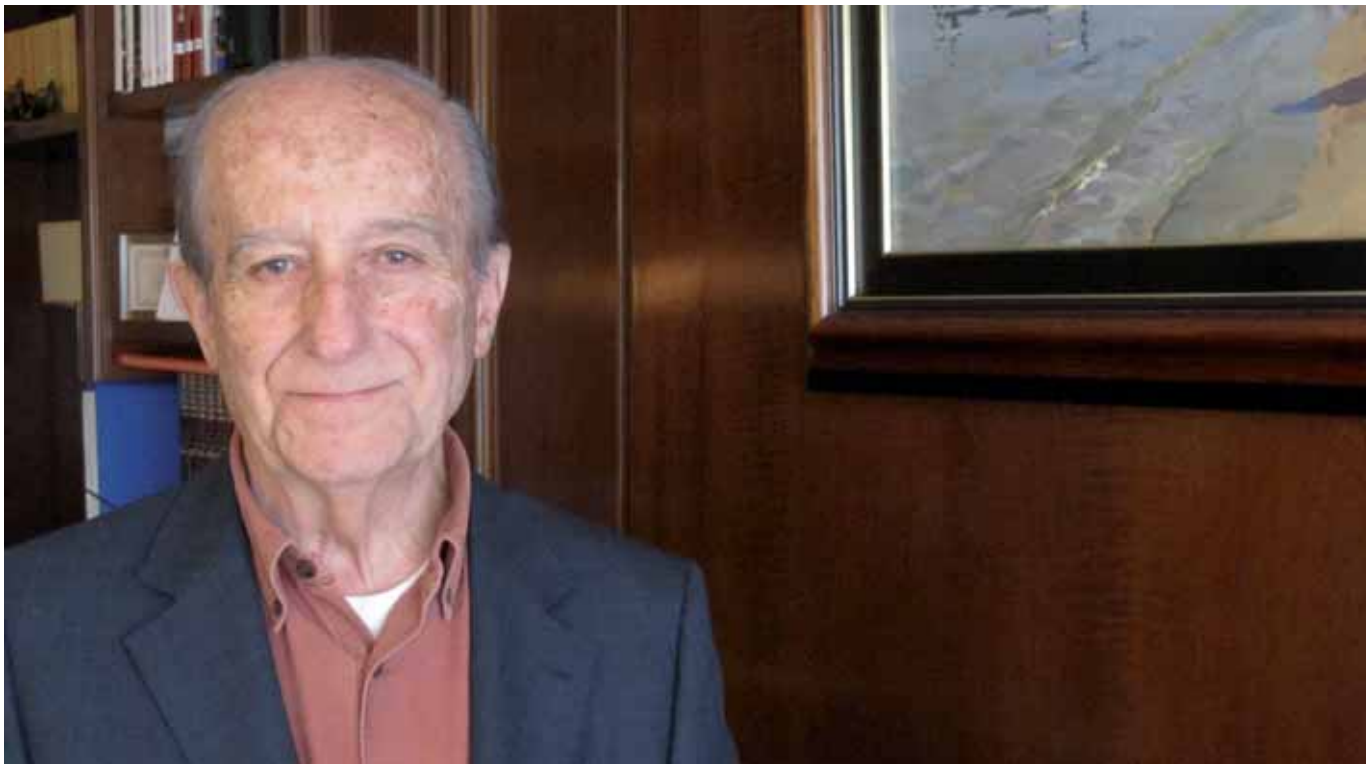
- Vau haver de superar també problemes de finançament...

- Exactament, vam haver d'explicar als responsables de l'Obra Social "La Caixa" allò que anàvem a fer, i també a moltes altres persones. El cas és que des d'aleshores ens han ajudat molt. A banda, vam haver de resoldre els problemes d'hipoteca que tenia la casa amb els bancs. D'això es va ocupar en Joaquim Badia. El propietari, per la seva banda, va veure amb bons ulls el nostre projecte social perquè ell tenia un familiar amb discapacitat. Això va propiciar una quitança en els interessos i, per tant, una rebaixa substancial. No va ser fàcil però ens en vam sortir.

- Com va anar el següent pas, quan us vau instal·lar?

- El següent pas va ser buscar l'equip tècnic, i el primer en qui vam pensar va ser en Guillermo Daza, un tècnic d'Aspasim que va creure en el projecte i es va traslladar amb la família a viure a Banyoles. Va ser l'iniciador, la persona en qui vam dipositar la confiança per arrencar. Potser no era un tècnic a l'ús però va fer sens dubte una gran feina, va treballar molt, es va sacrificar, va saber trobar les persones que necessitava per a cada cosa. Ho va donar tot.

El millor que hem tingut i que tenim són els educadors, que amb la seva dedicació han fet que tinguem aquest ambient

- Els primers temps, ja ho heu comentat en més d'una ocasió, van ser difícils, suposo, per a tots, no?

- Sí, però en Guillermo tenia, i té, una gran qualitat, i és que tenia traça, molta traça amb els nois i noies, que creien en ell, li feien cas, el seguien sense que fos necessari que s'imposés. Posteriorment el centre va comptar amb altres directors, el primer "seriós" va ser en Pep Freixa, després en Francesc Pèlach durant onze anys, a continuació l'Albert Vergés i ara en Pep Mendoza. Hem tingut uns bons dirigents.

Mica en mica, vam començar a veure nois feliços a Mas Casadevall, el Pere és feliç i això és molt important per a una persona que té molts problemes per solucionar. Sempre he vist un bon ambient en tot l'equip, sobretot amb els darrers directors, i això és quelcom que es transmet. Els nois han trobat el lloc ideal per habitar-se a la feina i estar bé. Mas Casadevall ha jugat la carta de fer-ho bé i és la carta de la integració. A banda de tractaments mèdics i terapèutics, la millor manera que millorin aquests nois i noies és amb la feina. Ho hem fet seriosament des del principi, encara que comencéssim amb coses senzilles

Recordo com al principi algun noi s'havia escapat de tant en tant. Després això es va acabar i ara ja no hi ha cap intent. Precisament, els visitants estrangers s'han estranyat perquè en arribar no han hagut

de travessar cap tanca i es fan creus que sigui un centre obert. Sí, és un centre obert i no se'n van. Hem d'agrair a tots els que hi han estat al capdavant perquè aquests resultats no s'aconsegueixen d'un dia per l'altre. Hi ha dedicació d'uns professionals molt diversos, els educadors, a banda dels directors que han sabut posar el seu gra de sorra i s'hi han deixat la pell. I no diré noms per no oblidar-ne cap. El millor que hem tingut i que tenim són els educadors, que amb la seva dedicació han fet que tinguem aquest ambient. Quan venen a casa estan contents però quan tornen al Mas saben que els tractaran, com a mínim, igual de bé. Encara ara, el nostre director fa contínuament moltes i molt bones gestions fora del centre i ha fet que el centre estigui ben administrat. El nostre centre ha anar a millor, sens dubte.

- Sou conscients que heu estat pioners en moltes coses?

- Sí, realment el nostre grup ha obert camí, en serveis per a les persones amb autisme perquè hem estat els primers. Si Leo Kahner va descobrir l'autisme el 1943 i nosaltres vam aparèixer als anys setanta, abans de nosaltres no va haver-hi cap família que hi estigués al darrere. Vam crear el centre per a adults, vam impulsar molts serveis i ara estem entrant en temes de recerca. L'evolució del sector de l'autisme a casa nostra ha estat impulsada pel nostre grup de pares. I això és així, vam començar a APPI i vam de-

tectar la necessitat d'espais per a persones adultes. I Mas Casadevall s'ha acreditat, molta gent ho coneix i qui és sensible al món de l'autisme sap de la seva existència, ha estat ben acceptat. Nosaltres teníem un problema i vam buscar la manera de resoldre'l.

- Hi ha gaire entitats com la vostra arreu?

- A banda d'alguna experiència híbrida, personalment no en conec gaires, una a la zona de Lió i una altra al Quebec. El problema d'un centre com Mas Casadevall és que s'han de reunir un seguit de condicions que necessiten la confluència d'un munt de factors. Hem rebut visites d'arreu del món i és possible que en altres llocs s'hagin aplicat alguns aspectes.

- Què li diríeu a un pare novell que acaba de rebre el diagnòstic d'autisme del seu fill?

- Li diria dues coses, que lluités amb criteri propi i que s'associés amb altres pares amb situacions similars, és a dir, que treballin plegats. En el nostre cas, i en tàndem amb en José Luis Bruned, hem sabut resoldre els nostres problemes sense fer soroll, amb discreció i mantenint la credibilitat de la institució. La roba bruta la rentem sempre a casa, i aquest és també un valor que cal tenir en compte. I vull agrair la feina que actualment està fent el José Luis, que està treballant molt a Madrid amb Autismo España, i també amb Autisme Europa. ■

Cuaderno científico

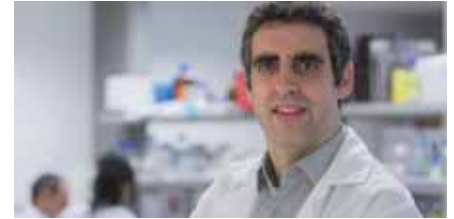
Un equipo del Idibell descubre una causa de discapacidad intelectual y autismo

El término de discapacidad intelectual engloba a un gran número de entidades clínicas, algunas con causa conocida y otras de origen incierto. Por ejemplo el Síndrome de Down se debe a una copia extra del cromosoma 21 y el Síndrome de Rett es en parte causado por la mutación en el interruptor de control de los genes llamado MeCP2.

En otros casos los mecanismos por los cuales se producen no se han identificado claramente. Es el caso de la mayoría de los trastornos clasificados en el gran paraguas del término autismo. Un artículo publicado en julio en la revista *Genetics in Medicine*, por Manel Esteller, director del programa de Epigenética y Biología del Cáncer (PEBC) del Instituto de Investigación Biomédica de Bellvitge (IDIBELL), Investigador ICREA y profesor de genética de la Universidad de Barcelona (UB), descubre un mecanismo que identifica una causa de discapacidad in-

telectual en estos enigmáticos casos. "Hemos analizado el genoma de 215 pacientes con discapacidad intelectual, autismo o Síndrome de Rett, en los cuales no se habían encontrado ninguna alteración genética en los genes clásicamente asociados a estos cuadros clínicos, para ver si conseguíamos encontrar una causa molecular. Y este proceso nos ha permitido detectar un nuevo gen mutado que podría ser causante de estos trastornos", ha explicado Manel Esteller.

"Concretamente el gen identificado se denomina JMJD1C (Jumonji Domain Containing 1C), se trata de un gen epigenético y su función normal es controlar la actividad de otros genes. Solo un pequeño porcentaje de la discapacidad intelectual no filiada es debida a la mutación de este gen. Este hallazgo sugiere que son muchos genes con baja frecuencia de alteración los responsables de los casos sin causa desconocida.

Manel Esteller ha dirigido la investigación

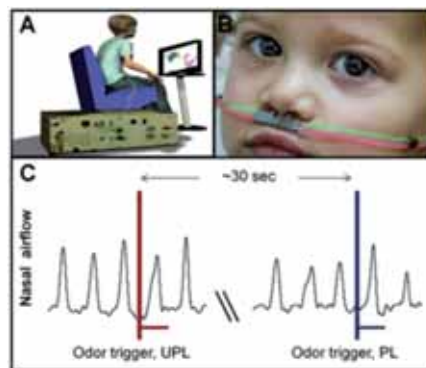
Demostremos además que el gen caracterizado se une al gen MeCP2, por lo cual también podría contribuir a los casos de Síndrome de Rett atípicos" explica Esteller.

"Este estudio ha sido posible gracias a las ayudas recibidas desde la Unión Europea, las asociaciones catalana y española del Síndrome de Rett, una campaña de micromecenazgo en Verkami y las Fundaciones Daniel Bravo y Finestrelles, lo que demuestra la implicación de la sociedad civil en la investigación" concluye el investigador. ■

Diagnóstico a través del olfato

Una prueba de olfato podría servir para diagnosticar el autismo a una edad temprana. Así lo sugiere un estudio dirigido por Liron Rozenkrantz, neurocientífica del Weizmann Institute of Science, de Israel, publicado por la revista *Current Biology* y recogido por el prestigioso *The New York Times*.

Según la publicación, la mayoría de las personas tienden instintivamente a respirar en gran cantidad cuando notan un olor agradable. En cambio, ocurre lo contrario si se exponen a un mal olor; entonces, limitan automáticamente la respiración. Sin embargo, los niños con Trastorno del Espectro Autista (TEA), no realizan ese ajuste natural, lo cual hace que no distingan entre un buen y un mal olor. En el estudio, 18 niños con autismo y 18 niños con desarrollo típico se so-

metieron a una prueba de olores agradables y desagradables. A los 36 participantes les midieron sus respuestas con diferentes aromas, unos agradables (rosa y jabón), y otros desagradables (leche agria y pescado podrido).

Según informó *The New York Times*, en el segundo caso los niños con desarrollo típico redujeron su respiración de manera casi automática (en unos 305 milisegundos), mientras que los niños con autismo no respondieron tan rápidamente. Cuando les iban presentando los olores, los niños estaban viendo televisión o jugando con algún videojuego. "La respuesta es semiautomática, no requiere la atención del sujeto", afirmó Rozenkrantz al diario neoyorkino, y añadía: "Esperamos que esto pueda ser utilizado como un marcador de diagnóstico para diagnosticar el autismo a una edad muy temprana". "Esta es una medida no verbal, y sólo requiere de la respiración." Sin embargo, la científica dijo que los primeros estudios de seguimiento a más largo plazo deben hacerse con los niños pequeños. ■

La edad de los padres, factor de riesgo

En los últimos años han aparecido diversos estudios que vinculan la avanzada edad de los padres con un mayor riesgo de que los hijos tengan autismo. Éste fue uno de los temas

abordados en el Congreso Nacional de Pediatría de Estados Unidos por el pediatra neurólogo Max Wiznitzer, del hospital Rainbow Babies and Children de Cleveland, Estados Unidos. Wiznitzer lleva 30 años

estudiando el autismo y en su ponencia Autismo: diagnóstico, evaluación y manejo", recogida por La prensa. Salud y Ciencia, dijo: "Hay razones por las que estamos viendo más casos de autismo. Por ejemplo,

sabemos que si los padres son más viejos cuando tienen a sus hijos por primera vez o si el padre tiene una mayor edad que la madre o viceversa, es más probable que tengan hijos con autismo”.

En el caso de los hombres mayores, señaló que cuanto mayor es, la calidad de su espermatozoides disminuye. Por eso, crece el riesgo de que el niño que conciba tenga mutaciones en su ADN mitocondrial. “En la población Amish —un grupo religioso— no vemos muchos casos de autismo porque ellos tienden a tener niños cuando son muy jóvenes; no son como el estadounidense típico. Quizás esta puede ser una explicación”.

La edad de la concepción también fue abordada en junio por la revista científica online *Molecular Psychiatry*, del grupo editorial de

la revista *Nature*, donde se presentaron los resultados de una investigación que halló que la edad de los padres puede jugar un papel crucial en el riesgo de que el hijo que surja de esa unión nazca con autismo.

La publicación *Autism risk associated with parental age and with increasing difference in age between the parents* es el resultado del seguimiento de una muestra de 5,7 millones de niños. Según sus resultados, la tasa de tener TEA es mayor en padres mayores de 50 años, en madres adolescentes, así como cuando entre el hombre y la mujer existe mucha diferencia de edad.

Aunque el origen del autismo sigue siendo un desafío, Wiznitzer opina que no se desarrolla, sino que se nace con él debido a alteraciones en el cerebro del niño. “Sus síntomas no se manifiestan hasta que el

Max Wiznitzer

niño tenga dos o tres años. Es un desorden que está causado por la forma como se desarrolla el cerebro, y creemos que en la mayoría de los niños con autismo hay una razón genética”. Según Wiznitzer, el autismo surge en el individuo al nacer con ciertas alteraciones en el cerebro desde el inicio de su vida. “No es algo que pasa después del nacimiento”, afirma el especialista. ■

Estudio del Gregorio Marañón sobre los beneficios del omega 3 en la membrana celular

El Servicio de Psiquiatría del Niño y del Adolescente del Hospital Gregorio Marañón de Madrid está coordinando un importante ensayo sobre los efectos de los ácidos omega 3 en personas con autismo puesto que, al parecer, mejoran la estructura y funcionalidad de la membrana celular. Para el estudio, en el que también participan los hospitales Niño Jesús de Madrid y el Clínic de Barcelona, se ha utilizado un biomarcador como variable principal de resultado. En el ensayo han participado 80 pacientes y se ha demos-

trado que el tratamiento con omega-3 mejora el índice omega-3/omega-6 en la membrana celular, lo que mejora la estructura y la funcionalidad de dicha membrana celular. Son resultados “esperanzadores”, según informaba el hospital en un comunicado, ya que estudios previos del mismo hospital mostraban un estado proinflamatorio que se puede traducir en alteración de la estructura de la membrana celular en personas con TEA. Además, y aunque no se han encontrado diferencias significativas entre las distintas ramas de tratamiento, sí que

hubo mejoría en la motivación social de los pacientes durante el estudio.

Estos resultados permiten seguir avanzando en el desarrollo de tratamientos para esta población clínica. El Gregorio Marañón dispone de la única Unidad de Tratamiento Médico Integral de los pacientes con autismo (AMI-TEA) de la Comunidad de Madrid. Puesta en marcha en 2009, esta unidad ha realizado 20.000 actuaciones médicas, como visitas psiquiátricas e interconsultas con otras 24 especialidades médicas y pruebas médicas. ■

Detectan un gen asociado con el autismo grave en las chicas

Un grupo de investigadores dirigido por Aravinda Chakravarti, profesor del Instituto de Medicina Genética de la Facultad de Medicina de la Universidad Johns Hopkins de Baltimore, en Estados Unidos, afirma haber descubierto una nueva causa genética de los trastornos del espectro autista (TEA), al distinguir una mutación genética rara que parece impedir de forma potente el desarrollo cerebral normal. El gen, CTNND2, es importante porque participa en el mantenimiento de la conexión entre las neuronas en el cerebro. Y da instrucciones para producir una proteína conocida como delta-catenina, que desempeña un papel esencial en el sistema nervioso.

Los investigadores decidieron estudiar a chicas con TEA porque son mucho menos propensas a padecerlos, aunque sus síntomas tienden a ser graves. Secuenciaron la genética de 13 chicas con TEA, la compararon con los genes de personas sin autismo que aparecían en una base de datos pública y detectaron cuatro genes potenciales de TEA, entre ellos el CTNND2.

La delta-catenina creada a partir del plano genético de CTNND2, es activa en el sistema nervioso. Se cree que la delta-catenina podría ayudar a guiar a las células nerviosas a sus posiciones adecuadas en el cerebro en desarrollo, como parte de un proceso de migración neuronal. Además, autopsias llevadas a cabo encontraron unos

niveles mucho más altos de delta-catenina en los cerebros fetales que en los adultos, lo que implica que es probable que la proteína desempeñe un papel clave en el desarrollo cerebral.

Dado que las mujeres son más “resistentes” al autismo, cualquier causa genética de su afección probablemente sea más importante y podría tener un impacto más temprano y significativo para todas las personas con autismo, tanto hombres como mujeres, según los expertos. ■

Aravinda Chakravarti

Miscel·lània

Bellaire estrena instal·lacions

La consellera d'Educació de la Generalitat, Irene Rigau, va inaugurar a principis de juliol les noves instal·lacions de l'Escola Bellaire de Bellaterra, a Cerdanyola, per a alumnes amb autisme. Amb més d'un miler de metres quadrats i capacitat per a una quarantena d'alumnes d'entre 4 i 20 anys, la nova escola està adaptada a les seves necessitats i començarà a funcionar la propera primavera.

Bellaire és una fundació que, en el seu moment, fou un dels primers centres educatius

de referència per a l'autisme a casa nostra i per on ha passat alguns dels nois de Mas Casadevall. Es va fundar el 1977 a partir de la sensibilitat d'un grup de professionals de l'atenció a nens i joves amb autisme i actualment disposa de diverses instal·lacions. A banda de l'escola té un centre ocupacional per a majors de 18 anys amb autisme o psicosi. La construcció de la nova escola ha estat possible gràcies a la col·laboració de la Fundació Collserola. Mentre van durar les obres, es va cedir provisionalment una planta d'un altre centre educatiu, l'escola Ramon Fuster, perquè els alumnes de Be-

Noves Instal·lacions de Bellaire

llaire poguessin realitzar la seva tasca amb normalitat. ■

Arrenca l'Estratègia Espanyola d'Autisme

És el marc de referència en les polítiques i accions estatals, autonòmiques i locals sobre les persones amb trastorns de l'espectre de l'Autisme

El Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat ha publicat al seu web el contingut de l'Estratègia Espanyola en trastorns de l'espectre de l'Autisme aprovada pel Consell de Ministres el passat sis de novembre i que suposarà, segons fonts del Ministeri, el "marc de referència en la definició de les polítiques i accions estatals, autonòmiques i locals sobre les persones amb trastorns de l'espectre de l'Autisme".

Per a la implantació de l'Estratègia, el Ministeri estableix un termini d'any per elaborar un Pla d'Acció, que continuarà les mesures i accions concretes per complir els objectius, els agents implicats en la seva implementació, el calendari d'accions a desenvolupar, els recursos necessaris per al desenvolupament de les actuacions i un mètode d'avaluació mitjançant indicadors.

Autismo España valora positivament l'aprovació de l'Estratègia que, a partir d'ara, exigeix el compromís del proper govern que surti elegit a les urnes. Un compromís amb què comptem ja que la Proposició No de Llei que instava el Govern al desenvolupa-

ment d'aquesta Estratègia va ser aprovada unànimement per tots els grups parlamentaris al novembre de l'any passat. A grans trets, l'estratègia vol afavorir el respecte a la vida independent, l'autonomia, la participació i inclusió plenes, la igualtat, l'accessibilitat i la no discriminació. Aquestes fites constitueixen el suport essencial per millorar la inclusió social, la qualitat de vida i la protecció dels drets de les persones amb TEA. En aquest sentit, l'Estratègia preveu quinze línies estratègiques amb objectius definits que serviran de guia per al desenvolupament de mesures concretes.

LÍNIES ESTRATÈGIQUES TRANSVERSALS

Quatre de les línies tenen un caràcter transversal. Estan dedicades a la conscienciació i sensibilització, buscant afavorir la inclusió de les persones amb TEA i promoure una imatge positiva i real de les seves capacitats; a l'accessibilitat, que persegueix sobretot reduir les dificultats en la comprensió de la informació; a la investigació, afavorint la coordinació de recursos, el desenvolupament, la innovació i la transferència de coneixement; i a la formació dels professionals que intervenen en tot el reco-

rregut vital de les persones amb autisme.

Les onze línies estratègiques restants s'ocupen de la salut, amb propostes que afavoreixen la detecció primerenca dels TEA, l'accés a un diagnòstic i intervencions integrals especialitzades, així com a un assessorament i atenció primerenca després de la confirmació del diagnòstic. En l'àmbit educatiu, objectius per promoure la inclusió escolar i l'èxit educatiu de l'alumnat amb TEA mitjançant l'especialització, innovació i flexibilització de les modalitats d'escolarització al llarg de totes les etapes de la vida. Respecte a l'ocupació, mesures que potencien els serveis d'orientació laboral i que facilitin l'ocupació tant privat com públic. En l'àmbit d'inclusió social, participació i vida independent, facilitant recursos per a la vida adulta, els serveis de promoció d'autonomia personal, la millora del teixit associatiu, el suport a les famílies i l'accés de les persones amb TEA als recursos comunitaris. I, finalment, propostes que promouen la justícia i l'empoderament de drets o la consolidació de la qualitat, equitat i sostenibilitat dels suports facilitats. ■

'El sueño', una app per potenciar la creativitat a través de l'art

Fer un quadre amb el que vulguem: dibuixar, esborrar, cantar, escoltar, acolorir, canviar als elements de lloc... o crear-

ho de nou com cadascú ho interpreti; això és el que permet i promou l'app 'El sueño - Hablando con el arte', una aplicació que busca fomentar la creativitat artística par-

tint d'una peça mestra com és *El somni*, de Franz Marc.

L'aplicació està disponible gratuïtament

per iPad i és la primera d'un conjunt de cinc apps que integraran el treball desenvolupat al programa *Hablando con el arte*, una proposta que apropa a les persones amb trastorns de l'espectre de l'autisme (TEA) al món de l'art i la cultura, a través de l'educació emocional i la creativitat.

Així, l'aplicació està pensada per a persones amb autisme o discapacitat intel·lectual, però la seva versatilitat la fa igualment útil i atractiva per a nens de diferents edats i fins i tot persones grans. Amb ella es pot, en primer lloc, explorar i conèixer l'obra per posteriorment intervenir-hi a través d'un conte (que es pot escoltar, llegir i narrar), d'una cançó (que també es pot cantar i gravar), dels canvis de llum o de les opcions de l'apartat Versionar, en el qual es pot descol·locar i

moure als personatges, recompondre el quadre canviant els colors, i també pintar i dibuixar el quadre partint de zero o amb diferents fons; per exemple, amb una fotografia presa amb el propi iPad.

A més, es poden crear diferents usuaris-artistes, de manera que cadascú tingui associades les seves creacions (imatges, vídeos, etc.) en el seu àlbum, i es permet, si s'estima necessari, l'opció d'una navegació estructurada per les activitats, anticipant visualment la seqüència d'accions a realitzar i oferint una indicació del que queda per fer en tot moment.

L'app és una iniciativa conjunta de l'Associació Argadini, la Fundació Adapta i la Fundació Orange, amb la col·laboració del Museu Thyssen-Bornemisza, ja que l'obra

forma part de la col·lecció permanent. Pròximament es publicaran les apps d'altres obres. Més informació a: <http://blog.orange.es/fundacion/el-sueno-una-app-para-potenciar-la-creatividad-a-traves-del-arte/> ■

Joves amb autisme d'alt rendiment es formen en impressió en 3D

Un grup de joves amb autisme d'alt funcionament ha participat en el projecte *Young Aspies Makers*, en el qual s'han format i creat, mitjançant impressió 3D, elements que puguin ser útils a persones amb discapacitat física. La iniciativa, impulsada per Fundació Orange, de la mà de BJ Adaptacions i Fundació Friends, es va fer a l'estiu als Ateneus de Fabricació de Barcelona.

Amb aquestes sessions de formació es buscava oferir als joves participants eines i coneixements sobre tecnologia d'impressió en 3D que els permetés millorar la seva ocupabilitat. Els alumnes han après tècniques per retocar, dissenyar i imprimir peces senzilles. La consolidació d'allò après a l'aula es va concretar amb l'execució d'un projecte de final de curs en el qual es desenvolupava el disseny i impressió d'un producte útil i funcional per a persones amb discapacitat. Així, en acabar el curs els alumnes adquirien una visió global del procés de disseny i impressió 3D, després de recórrer les diferents fases de la producció de peces: des del prototip o disseny de la peça fins a la impressió final.

Així mateix, els models desenvolupats durant el curs van passar a formar part d'un repositori a Internet de codi lliure i obert a tothom, on altres persones podran retocar-los, millorar-los o simplement conèixer-los, tenint en compte que la prova i l'error al món de la fabricació digital són una part fonamental del procés.

La formació d'aquesta iniciativa es va estructurar en tres grups d'alumnes: un curs intensiu d'estiu, un curs intensiu al setembre i un mòdul de deu setmanes que conclou al novembre. Al juliol, i pensant en un objecte que ajudés a persones amb discapacitat o dificultats en el seu dia a dia, els alumnes van identificar diverses idees de

peces útils per pescar o jugar al golf, utensilis de cuina adaptats i peces per subjectar-los, o reixetes perquè els comandaments dels videojocs siguin accessibles. Finalment, es va crear una peça perquè persones amb dificultats per agafar, puguin jugar al tennis taula. En concret, es va dissenyar i crear una estructura d'una peça base pensada per ser col·locada entre les dues pales. A partir d'aquesta peça, cada alumne el va personalitzar aportant millores i noves funcions. Després de l'èxit de la primera formació, els cursos de setembre van cobrir de seguida totes les places disponibles. ■

LLIBRES

El Capítol del Julian (R.J. Palacio. Traducció d'Imma Falcó. La Campana)

Si Wonder és la història de l'August Pullman, un nen normal i corrent amb una cara que no ho és tant que ha de fer front,

als 10 anys, a la seva incorporació a l'escola, el Capítol del Julian ens acosta a la història del personatge més controvertit del llibre: el Julian. Des del primer dia que

es veuen, a les pàgines de Wonder, queda clar que l'August i el Julian no seran mai amics, amb el Julian tractant l'August com si tingués la pesta. Però, tot i que

Wonder explicava la història de l'August des de la perspectiva de sis personatges diferents, el punt de vista del Julian no el vam saber mai. El lector només podia es-

pecular sobre el que li devia passar pel cap. Fins ara.

El Capítol del Julian ens revela per fi com

viu la història el culpable del bullying. ¿Per què és tan desagradable amb el nostre August? ¿Té alguna possibilitat de redimir-se? ■

Efecto matrimonio

Graeme Simson. Salamandra

En el divertit bestseller *Proyecto Esposa* (Salamandra)/*Projecte Rosie* (La campana), amb més d'un milió d'exemplars venuts al món vam conèixer un personatge, Don Tillman, difícil d'oblidar. És un professor de genètica brillant però amb moltes dificultats per a les relacions socials i amb tots els símptomes de la síndrome d'Asperger.

El seu absurd projecte de trobar parella aplicant un mètode científic conclouia miraculosament en noces amb l'eixerida i una mica càptica Rosie Jarman, estudiant de psiquiatria i la dona que menys s'ajustava al seu model de candidata ideal.

Ara, deu mesos i deu dies després de casar-se, trobem la parella a Nova York, desafiant, una vegada més, totes les incompatibilitats imaginables. Ell ensenya i ella estudia a la Universitat de Columbia, i, a les nits, un prepara i una altra serveix còctels en el mateix restaurant. Tot sembla anar vent en popa fins que Rosie li comunica que... està embarassada. Per a algú com a Don, l'equilibri vital del qual es basa en la planificació, el bebè ja és un repte majúscul, però, per desgràcia, les sorpreses es multipliquen: Gene, el seu millor amic i un faldiller incorregible, s'ha separat i es muda a viure amb ells; l'apartament, propietat d'un guitarrista de rock

que assaja en el pis superior, empesta a cervesa; i, per si no fos poc, cal afegir uns amics amb greus problemes financers, aparells de refrigeració que són un malson i una demanda judicial que podria suposar la deportació. En definitiva, el món perfecte de Do ha esclatat en mil pedaços. Serà capaç, amb la seva ment científica, d'acabar amb el caos que amenaça amb destruir el seu felicitat? ■

La vida loca

Ricard Vancells. Deu i Onze Edicions

Primera novel·la de Ricard Vancells, psicòleg de professió, que explica la història de la relació de Jonàs, un nen amb trets autistes, amb la seva família, incapaç de comprendre el trastorn que pateix i el tracta com

un pertorbat. Per fer-ho, l'autor treu partit de la seva experiència en un centre de salut mental infantil i juvenil. La novel·la recull el diari del jove protagonista i els vincles amb la mare, que té trastorn mental; Marcial, un mariner retirat, i Celia, amb qui estableix un

lligam molt fort. Amb ells intentarà trencar la barrera comunicativa que l'impedeix relacionar-se amb normalitat. ■

Modelo Denver de atención temprana para niños pequeños con autismo

Sally Rogers i Geraldine Dawson. Autismo Ávila

Manual que presenta el Model Denver d'atenció primerenca (ESDM), el primer model d'intervenció complet i provat empíricament, dissenyat específicament per a nens petits amb autisme. Recolzat pels principis de la psicologia del desenvolupament i de l'anàlisi conductual aplicat, les intenses intervencions didàctiques de l'ESDM s'apliquen dins de rutines basades en el joc i orientades a fomentar les relacions interpersonals.

L'obra, editada per Autismo Ávila, proporciona estratègies pràctiques estructurades per treballar amb nens molt petits en entorns individuals i grupals, per fomentar el

desenvolupament en àmbits clau com la imitació, la comunicació, la motivació social i les habilitats socials, cognitives i motores, la conducta adaptativa i el joc.

Sally J. Rogers és catedràtica de Psiquiatria a l'Institut MIND de la Universitat de Califòrnia (Davis), mentre que Geraldine Dawson és directora científica d'Autism Speaks, professora d'Investigació en Psiquiatria a la Universitat de Carolina del Nord (Chapel Hill), catedràtica emèrita a la Universitat de Washington i professora adjunta de Psiquiatria a la Universitat de Columbia. Segons la dra Catherine Lord, ABPP directora del Centre d'Autisme i Trastorns de la Comunicació de la Universitat de Michigan, "aquest

llibre marca una fita significativa en el desenvolupament de les intervencions adequades per a nens petits amb trastorns de l'espectre de l'Autisme (TEA). La integració d'objectius i estratègies d'ensenyament procedents de models basats en el desenvolupament, la conducta i orientats al context és única". ■

JUNG

LS-Antracita, un efecto especial

La serie Antracita de JUNG nace de una extraordinaria combinación de material, color y textura, no vista hasta el momento. Como resultado, un cuidado acabado con la fría elegancia del metal, que aporta un nuevo valor a la estética.

La luz del templo, un hecho histórico

Nuestra participación en el proyecto de iluminación de la Basílica de la Sagrada Familia, en estrecha colaboración con el equipo de arquitectos que lideran la continuación de la obra, nos llena de orgullo por haber aportado nuestra luz a la obra más emblemática de Gaudí, un símbolo de esfuerzo.

"La cualidad esencial de la obra de arte es la armonía que en las obras plásticas nace de la luz, que da relieve, decora."
Antoni Gaudí.

www.troll.es

troll
LED&CO